

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Σχολικές Μονάδες

Στο κεφάλαιο αυτό εμφανίζονται στοιχεία για τις δημόσιες σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που λειτούργησαν κατά το σχολικό έτος 2003-04. Ειδικότερα, παρουσιάζονται βασικά στοιχεία των σχολικών μονάδων –όπως ο αριθμός, ο τύπος, το μέγεθος των σχολικών μονάδων και το μέγεθος των τμημάτων διδασκαλίας– ανά βαθμίδα εκπαίδευσης χωριστά, με αναφορά στα νηπιαγωγεία, στα δημοτικά, στα γυμνάσια, στα λύκεια και τα ΤΕΕ. Περιλαμβάνονται ακόμη στοιχεία που συνδέονται με καινοτόμες δράσεις του Υπουργείου Παιδείας –δράσεις που εφαρμόζονται τα τελευταία χρόνια στο πλαίσιο της αναμόρφωσης του εκπαιδευτικού συστήματος και του εκσυγχρονισμού των προγραμμάτων σπουδών– όπως στοιχεία που αφορούν το θεσμό των ολοήμερων σχολείων, τη λειτουργία τάξεων υποδοχής και φροντιστηριακών τμημάτων για τους παλιννοστούντες και τους αλλοδαπούς μαθητές, την ειδική αγωγή και εκπαίδευση (ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες) και τη διδασκαλία ξένων γλωσσών.

2.1. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Νηπιαγωγεία

Σκοπός της εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο είναι η συμπλήρωση και η ενίσχυση της οικογενειακής ανατροφής των νηπίων και η προσαρμογή τους στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Η φοίτηση στα νηπιαγωγεία είναι προαιρετική (ή και υποχρεωτική σε περιοχές που ορίζονται με Προεδρικά Διατάγματα), απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας από τεσσάρων ετών και διαρκεί δύο χρόνια. Τα περισσότερα νηπιαγωγεία είναι κρατικά, αλλά υπάρχουν και ορισμένα ιδιωτικά. Λειτουργούν τα κοινά και τα ολοήμερα νηπιαγωγεία, καθώς και τα νηπιαγωγεία ειδικής αγωγής.

Τα στοιχεία που ακολουθούν αφορούν τα δημόσια νηπιαγωγεία όλων των τύπων συνολικά (κοινά, ολοήμερα και νηπιαγωγεία ειδικής αγωγής) που λειτούργησαν κατά το σχολικό έτος 2003-04.

Ο πίνακας 2.1.1 παρουσιάζει την κατανομή των νηπιαγωγείων ανά περιφέρεια της χώρας. Φαίνεται ότι, στο σύνολο των 5.434 νηπιαγωγείων, ο μεγαλύτερος αριθμός λειτούργησε στις περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας (18,7%) και της Αττικής-Πειραιά (16,5%). Σχετικά μεγάλα ποσοστά νηπιαγωγείων συγκεντρώνουν και οι περιφέρειες της Θεσσαλίας (10,3%), της Δυτικής Ελλάδας (8,3%), της Κρήτης (7,8%), της Πελοποννήσου (6,5%) και της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (6,5%).

Πίνακας 2.1.1. Νηπιαγωγεία ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Αριθμός και ποσοστό (%) νηπιαγωγείων	
	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	354	6,5
Αττική – Πειραιάς	897	16,5
Βόρειο Αιγαίο	153	2,8
Δυτική Ελλάδα	451	8,3
Δυτική Μακεδονία	253	4,7
Ήπειρος	267	4,9
Θεσσαλία	558	10,3
Ιόνια Νησιά	154	2,8
Κεντρική Μακεδονία	1014	18,7
Κρήτη	422	7,8
Νότιο Αιγαίο	209	3,8
Πελοπόννησος	355	6,5
Στερεά Ελλάδα	347	6,4
Σύνολο	5434	100,0

Στοιχεία για την οργανικότητα των νηπιαγωγείων και την κατανομή τους ανά αστικότητα περιοχής εμφανίζουν οι πίνακες 2.1.2 και 2.1.3.

Προκύπτει (πίνακας 2.1.2) ότι το 48,4% των νηπιαγωγείων ήταν μονοθέσια, το 48,3% διθέσια και μόνον το 3,3% ήταν τριθέσια ή μεγαλύτερα νηπιαγωγεία.

Ποσοστό 43,3% επί του συνόλου των νηπιαγωγείων (πίνακας 2.1.3) βρισκόταν σε αγροτικές περιοχές, 40,2% σε αστικές και 16,5% σε ημιαστικές. Ειδικότερα, το 72,5% των μονοθέσιων νηπιαγωγείων βρισκόταν σε αγροτικές περιοχές, ενώ η πλειονότητα των διθέσιων και τριθέσιων ή μεγαλύτερων νηπιαγωγείων (αντίστοιχα το 62,4% και το 61%) βρισκόταν στις αστικές περιοχές.

Πίνακας 2.1.2. Νηπιαγωγεία ανά οργανικότητα σχολείου (2003-04)

Οργανικός τύπος σχολείου	Αριθμός και ποσοστό (%) νηπιαγωγείων	
	N	%
Μονοθέσιο	2630	48,4
Διθέσιο	2627	48,3
Τριθέσιο και άνω	177	3,3
Σύνολο	5434	100,0

Πίνακας 2.1.3. Νηπιαγωγεία ανά αστικότητα περιοχής και οργανικότητα σχολείου (2003-04)

Οργανικός τύπος σχολείου	Σύνολο νηπιαγω- γείων	Αριθμός νηπιαγωγείων				Ποσοστό (%) νηπιαγωγείων ανά οργανικό τύπο				Ποσοστό (%) νηπιαγωγείων ανά περιοχή			
		Αστική περιοχή N	Ημιαστική περιοχή N	Αγροτική περιοχή N		Αστική περιοχή %	Ημιαστική περιοχή %	Αγροτική περιοχή %		Αστική περιοχή %	Ημιαστική περιοχή %	Αγροτική περιοχή %	
Μονοθέσιο	2630	437	286	1907		16,6	10,9	72,5		20,0	31,8	81,1	
Διθέσιο	2627	1640	574	413		62,4	21,9	15,7		75,1	63,9	17,6	
Τριθέσιο και άνω	177	108	38	31		61,0	21,5	17,5		4,9	4,2	1,3	
Σύνολο	5434	2185	898	2351		40,2	16,5	43,3		100,0	100,0	100,0	

Πληροφορίες για το μέγεθος των νηπιαγωγείων με βάση το μαθητικό πληθυσμό, ανά οργανικότητα σχολείου και περιφέρεια της χώρας, δίνει ο πίνακας 2.1.4.

Φαίνεται ότι κατά το σχολικό έτος 2003-04 φοιτούσαν, κατά μέσο όρο, 24 μαθητές ανά νηπιαγωγείο¹: η συντριπτική πλειονότητα των νηπιαγωγείων, ποσοστό 84,4%, ήταν μικρά σχολεία, με λιγότερους από 40 μαθητές, 15,6% των νηπιαγωγείων είχε από 41 έως 80 μαθητές, ενώ μόνον 1% είχε περισσότερους από 81 μαθητές.

Στα μονοθέσια νηπιαγωγεία φοιτούσαν, κατά μέσο όρο, 12 μαθητές, στα διθέσια 35 μαθητές και στα τριθέσια ή μεγαλύτερα νηπιαγωγεία 42 μαθητές. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα επτά στα δέκα διθέσια νηπιαγωγεία (ποσοστό 71,5%) είχαν μέχρι 40 μαθητές, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό (28,4%), τα τρία στα δέκα διθέσια νηπιαγωγεία, λειτουργούσαν με αριθμό μαθητών μεταξύ 41 έως 80. Η πλειονότητα των τριθέσιων ή μεγαλύτερων νηπιαγωγείων (ποσοστό 53,7%) είχε 41 έως 80 μαθητές, ενώ μέχρι 40 μαθητές είχε το 46,3%. Εξετάζοντας το μέγεθος των νηπιαγωγείων ανά περιφέρεια, προκύπτει ότι η Ήπειρος είχε το μικρότερο αριθμό μαθητών ανά νηπιαγωγείο (15 μαθητές ανά σχολική μονάδα), ενώ το μεγαλύτερο αριθμό μαθητών ανά σχολική μονάδα είχαν οι περιφέρειες της Αθήνας και του Πειραιά (35 μαθητές) και της Κεντρικής Μακεδονίας (27 μαθητές).

---

1. Τα στοιχεία του δείκτη προέρχονται από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των φοιτώντων μαθητών σε όλους τους τύπους των δημόσιων νηπιαγωγείων (κοινά, ολοήμερα, ειδικής αγωγής) με το συνολικό αριθμό των νηπιαγωγείων (των παραπάνω τύπων) που λειτουργήσαν κατά το σχολικό έτος 2003-04.

Πίνακας 2.1.4. Μέγεθος νηπιαγωγείων με βάση τον αριθμό των φοιτώντων μαθητών ανά οργανικότητα σχολείου και περιφέρεια (2003-04)

Οργανικός τύπος σχολείου	Αριθμός νηπιαγω- γείων	Αριθμός φοιτώντων μαθητών	Μαθητές / σχολείο	Αριθμός και ποσοστό (%) νηπιαγωγείων με αριθμό φοιτώντων μαθητών					
				Μέχρι 40		41-80		81 & άνω	
				N	%	N	%	N	%
				4585	84,4	846	15,6	3	0,1
Σύνολο	5434	129712	24	4585	84,4	846	15,6	3	0,1
Μονοθέσιο	2630	31555	12	2625	99,8	5	0,2	0	0,0
Διθέσιο	2627	90668	35	1878	71,5	746	28,4	3	0,1
Τριθέσιο και άνω	177	7489	42	82	46,3	95	53,7	0	0,0
Περιφέρεια									
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	354	7627	22	320	90,4	33	9,3	1	0,3
Αττική - Πειραιάς	897	31295	35	586	65,3	311	34,7	0	0,0
Βόρειο Αιγαίο	153	2999	20	138	90,2	15	9,8	0	0,0
Δυτική Ελλάδα	451	9175	20	416	92,2	35	7,8	0	0,0
Δυτική Μακεδονία	253	5083	20	226	89,3	27	10,7	0	0,0
Ήπειρος	267	4058	15	257	96,3	10	3,7	0	0,0
Θεσσαλία	558	9878	18	521	93,4	37	6,6	0	0,0
Ιόνια Νησιά	154	3029	20	143	92,9	11	7,1	0	0,0
Κεντρική Μακεδονία	1014	26914	27	807	79,6	206	20,3	1	0,1
Κρήτη	422	9593	23	372	88,2	50	11,8	0	0,0
Νότιο Αιγαίο	209	5154	25	174	83,3	35	16,7	0	0,0
Πελοπόννησος	355	7146	20	328	92,4	27	7,6	0	0,0
Στερεά Ελλάδα	347	7761	22	297	85,6	49	14,1	1	0,3

Σημαντική ένδειξη ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας αποτελεί το μέγεθος ενός τμήματος διδασκαλίας, αφού ένα μικρό σε αριθμό μαθητών τμήμα θεωρείται ότι επιτρέπει την εξατομικευμένη ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών και διευκολύνει την αποτελεσματική διοίκηση και οργάνωση της τάξης. Ο πίνακας 2.1.5 παρέχει στοιχεία για το μέγεθος των τμημάτων των νηπιαγωγείων ανά περιφέρεια της χώρας, με βασική αναφορά στο δείκτη «μαθητές ανά τμήμα»². Προκύπτει ότι, το σχολικό έτος 2003-04 φοιτούσαν, κατά μέσο όρο, 15,7 μαθητές ανά τμήμα: το μέγιστο ποσοστό των τμημάτων των νηπιαγωγείων (78,5%) ήταν μικρά τμήματα (είχαν μέχρι 20 μαθητές), ποσοστό 15,7% ήταν μεσαία τμήματα (με 21 έως 25 μαθητές), ενώ μόνον το 5,8% των τμημάτων ήταν μεγάλα τμήματα (με 26 μαθητές και άνω). Εξετάζοντας το μέγεθος των τμημάτων των νηπιαγωγείων ανά περιφέρεια, προκύπτει ότι ο μέσος αριθμός μαθητών ανά τμήμα παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις, που κυμαίνονται από 11,6 μαθητές στη Θεσσαλία έως 19,7 μαθητές στην περιφέρεια της Αττικής και του Πειραιά. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η συντριπτική πλειονότητα των τμημάτων των νηπιαγωγείων σε όλες τις περιφέρειες της χώρας ήταν μικρά τμήματα. Ενδεικτικά αναφέρονται οι περιφέρειες της Θεσσαλίας, της Ηπείρου και του Βορείου Αιγαίου, όπου αντίστοιχα το 93,5%, 89,8% και 88,1% των τμημάτων των νηπιαγωγείων λειτουργούσαν με 20 ή και λιγότερους μαθητές. Φαίνεται ότι οι περιφέρειες της Αττικής-Πειραιά και του Νοτίου Αιγαίου, συγκεντρώνουν συγκριτικά το μεγαλύτερο αριθμό (αντίστοιχα 11,8% και 11,7%) πολυπληθών τμημάτων (με 26 μαθητές και άνω). Τα παραπάνω στοιχεία αποτυπώνονται σχηματικά στα διαγράμματα 2.1 και 2.2.

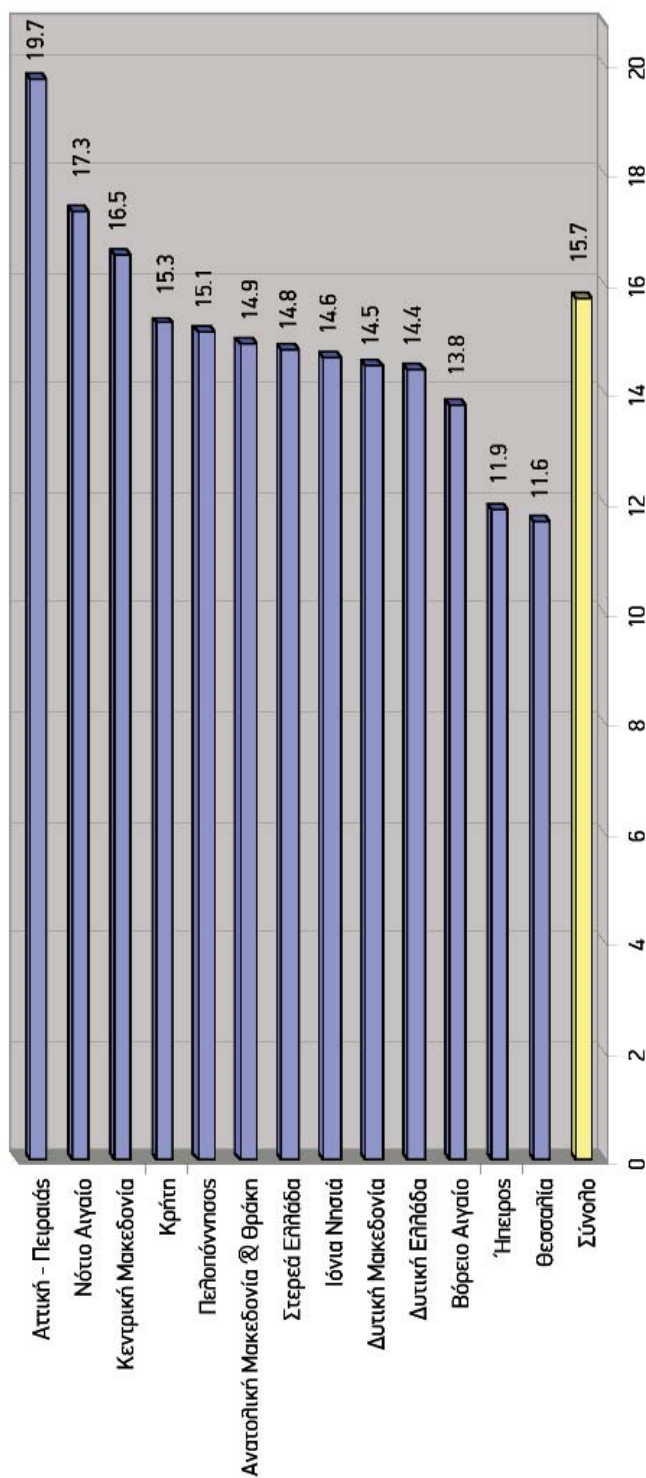
---

2. Τα στοιχεία του δείκτη προέρχονται από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των φοιτώντων μαθητών σε όλους τους τύπους των δημόσιων νηπιαγωγείων (κοινά, ολοήμερα, ειδικής αγωγής) με το συνολικό αριθμό των τμημάτων (κανονικών και ολοήμερων) που λειτουργήσαν σε αυτά κατά το σχολικό έτος 2003-04.

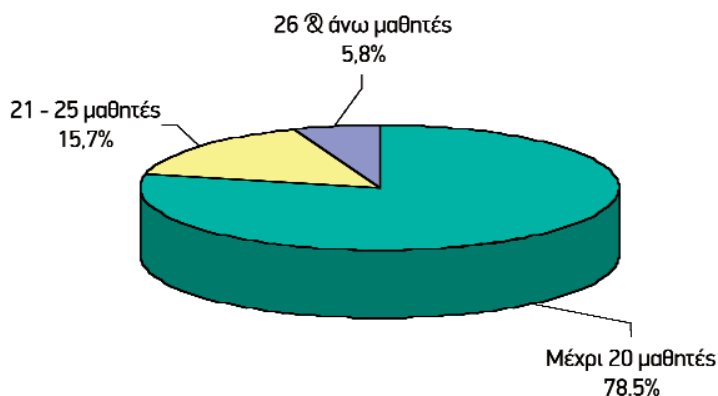
Πίνακας 2.1.5. Μέγεθος τμημάτων νηπιαγωγείων ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Αριθμός τμημάτων	Αριθμός φοιτώντων μαθητών	Μαθητές / τμήμα	Αριθμός και ποσοστό (%) τμημάτων με					
				Μέχρι 20 μαθητές		21 - 25 μαθητές		26 & άνω μαθητές	
				N	%	N	%	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	513	7627	14,9	436	85,0	65	12,7	12	2,3
Αττική - Πειραιάς	1589	31295	19,7	948	59,7	453	28,5	188	11,8
Βόρειο Αιγαίο	218	2999	13,8	192	88,1	16	7,3	10	4,6
Δυτική Ελλάδα	637	9175	14,4	538	84,5	69	10,8	30	4,7
Δυτική Μακεδονία	351	5083	14,5	282	80,3	46	13,1	23	6,6
Ήπειρος	342	4058	11,9	307	89,8	21	6,1	14	4,1
Θεσσαλία	849	9878	11,6	794	93,5	43	5,1	12	1,4
Ιόνια Νησιά	207	3029	14,6	169	81,6	23	11,1	15	7,2
Κεντρική Μακεδονία	1631	26914	16,5	1245	76,3	314	19,3	72	4,4
Κρήτη	629	9593	15,3	534	84,9	81	12,9	14	2,2
Νότιο Αιγαίο	298	5154	17,3	211	70,8	52	17,4	35	11,7
Πελοπόννησος	474	7146	15,1	389	82,1	53	11,2	32	6,8
Στερεά Ελλάδα	525	7761	14,8	441	84,0	60	11,4	24	4,6
Σύνολο	8263	129712	15,7	6486	78,5	1296	15,7	481	5,8

Διάγραμμα 2.1. Μέσος αριθμός μαθητών κατά τμήμα νηπιαγωγείου ανά περιφέρεια (2003-04)

Διάγραμμα 2.2. Κατανομή τμημάτων νηπιαγωγείων ανά μέγεθος (2003-04)

2.2. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Δημοτικά Σχολεία

Σκοπός του δημοτικού σχολείου είναι να θέσει τις βάσεις της αγωγής των μαθητών της πρώτης σχολικής ηλικίας. Η φοίτηση στο δημοτικό σχολείο είναι υποχρεωτική, απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας από έξι ετών και διαρκεί έξι χρόνια. Περιλαμβάνει αντίστοιχα τις τάξεις Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄ και ΣΤ΄. Τα δημοτικά σχολεία είναι δημόσια ή ιδιωτικά. Ανάλογα με τα προγράμματά τους τα δημόσια δημοτικά σχολεία διακρίνονται σε κοινά ή ολοήμερα, πειραματικά, διαπολιτισμικά και ειδικής αγωγής.

Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ενότητα αυτή αφορούν τα δημόσια δημοτικά σχολεία όλων των τύπων συνολικά (κοινά, ολοήμερα, πειραματικά, διαπολιτισμικά, ειδικής αγωγής) που λειτούργησαν κατά το σχολικό έτος 2003-04.

Ο πίνακας 2.2.1 παρουσιάζει την κατανομή των δημοτικών σχολείων ανά περιφέρεια της χώρας. Φαίνεται ότι σημαντικό ποσοστό των δημοτικών σχολείων της χώρας (ποσοστό 16,8%) βρισκόταν στην περιφέρεια της Αττικής και του Πειραιά και ένα επίσης σημαντικό ποσοστό (15,8%) στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Ακολουθούν οι περιφέρειες της Δυτικής Ελλάδας (10,5%), της Θεσσαλίας (10,4%), της Πελοποννήσου (7,6%), της Κρήτης (7,4%) και της Στερεάς Ελλάδας (7,4%).

Πίνακας 2.2.1. Δημοτικά σχολεία ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Αριθμός και ποσοστό (%) δημοτικών	
	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	300	5,5
Αττική - Πειραιάς	910	16,8
Βόρειο Αιγαίο	173	3,2
Δυτική Ελλάδα	566	10,5
Δυτική Μακεδονία	239	4,4
Ήπειρος	273	5,0
Θεσσαλία	565	10,4
Ιόνια Νησιά	121	2,2
Κεντρική Μακεδονία	856	15,8
Κρήτη	399	7,4
Νότιο Αιγαίο	203	3,7
Πελοπόννησος	412	7,6
Στερεά Ελλάδα	399	7,4
Σύνολο	5416	100,0

Στοιχεία για την οργανικότητα των δημοτικών σχολείων και την κατανομή τους ανά αστικότητα περιοχής παρέχουν οι πίνακες 2.2.2 και 2.2.3.

Από τα στοιχεία του πίνακα 2.2.2 προκύπτει ότι τα περισσότερα δημοτικά σχολεία ήταν εξαθέσια (23,6%) ή δωδεκαθέσια (20,1%). Αξίζει να σημειωθεί ότι τα ολιγοθέσια σχολεία (μονοθέσια, διθέσια και τριθέσια) αντιπροσώπευαν στο σύνολό τους το 36,6% των δημοτικών σχολείων (13,9% ήταν μονοθέσια, 14,1% διθέσια και 8,6% τριθέσια).

Ο πίνακας 2.2.3 δείχνει ότι η πλειονότητα των δημοτικών σχολείων (ποσοστό 49%) βρισκόταν σε αγροτικές περιοχές, ποσοστό 37,1% σε αστικές και το 13,9% σε ημιαστικές. Το μεγαλύτερο ποσοστό των δημοτικών σχολείων στις αστικές περιοχές ήταν δωδεκαθέσια (46,1%), στις ημιαστικές εξαθέσια (42%), ενώ στις αγροτικές μονοθέσια (27,6%) ή διθέσια (26,6%). Παρατηρούμε ακόμη ότι τα οκταθέσια ή και μεγαλύτερα δημοτικά βρίσκονταν κυρίως στις αστικές περιοχές (δηλαδή το 85% των δωδεκαθέσιων δημοτικών, το 76,5% των δεκαθέσιων, το 75% των εντεκαθέσιων, το 74,3% των δεκατριθέσιων και μεγαλύτερων σχολείων, το 66,4% των εννεαθέσιων και το 56% των οκταθέσιων δημοτικών). Στις αγροτικές περιοχές λειτούργούσε η μεγάλη πλειονότητα των μονοθέσιων, διθέσιων, τριθέσιων, τετραθέσιων και πενταθέσιων σχολείων (αντί-

στοιχα ποσοστά 97,1%, 92,7%, 89,5%, 79,3%, 82,4%). Τα εξαθέσια και επταθέσια δημοτικά παρουσιάζονται περισσότερο ισοκατανεμημένα ανάμεσα στις περιοχές.

Πίνακας 2.2.2. Δημοτικά σχολεία ανά οργανικότητα του σχολείου (2003-04)

Οργανικός τύπος σχολείου	Αριθμός και ποσοστό (%) δημοτικών	
	N	%
Μονοθέσιο	755	13,9
Διθέσιο	762	14,1
Τριθέσιο	466	8,6
Τετραθέσιο	169	3,1
Πενταθέσιο	74	1,4
Εξαθέσιο	1280	23,6
Επταθέσιο	197	3,6
Οκταθέσιο	207	3,8
Εννεαθέσιο	119	2,2
Δεκαθέσιο	217	4,0
Εντεκαθέσιο	44	0,8
Δωδεκαθέσιο	1091	20,1
Δεκατριθέσιο και πάνω	35	0,6
Σύνολο	5416	100,0

Πίνακας 2.2.3. Δημοτικά σχολεία ανά αστικότητα περιοχής και οργανικότητα του σχολείου (2003-04)

Οργανικός τύπος σχολείου	Σύνολο δημοτι- κών	Αριθμός δημοτικών				Ποσοστό (%) δημοτικών ανά οργανικό τύπο				Ποσοστό (%) δημοτικών ανά περιοχή			
		Αστική περιοχή N	Ημιαστική περιοχή N	Αγροτική περιοχή N	%	Αστική περιοχή %	Ημιαστική περιοχή %	Αγροτική περιοχή %	%	Αστική περιοχή %	Ημιαστική περιοχή %	Αγροτική περιοχή %	%
Μονοθέσιο	755	14	8	733	1,9	1,1	97,1	0,7	1,1	27,6			
Διθέσιο	762	26	30	706	3,4	3,9	92,7	1,3	4,0	26,6			
Τριθέσιο	466	25	24	417	5,4	5,2	89,5	1,2	3,2	15,7			
Τετραθέσιο	169	19	16	134	11,2	9,5	79,3	0,9	2,1	5,1			
Πενταθέσιο	74	6	7	61	8,1	9,5	82,4	0,3	0,9	2,3			
Εξαθέσιο	1280	481	316	483	37,6	24,7	37,7	23,9	42,0	18,2			
Επταθέσιο	197	94	59	44	47,7	29,9	22,3	4,7	7,8	1,7			
Οκταθέσιο	207	116	55	36	56,0	26,6	17,4	5,8	7,3	1,4			
Εννεαθέσιο	119	79	25	15	66,4	21,0	12,6	3,9	3,3	0,6			
Δεκαθέσιο	217	166	45	6	76,5	20,7	2,8	8,3	6,0	0,2			
Εντεκαθέσιο	44	33	8	3	75,0	18,2	6,8	1,6	1,1	0,1			
Δωδεκαθέσιο	1091	927	153	11	85,0	14,0	1,0	46,1	20,3	0,4			
Δεκατριθέσιο και πάνω	35	26	6	3	74,3	17,1	8,6	1,3	0,8	0,1			
Σύνολο	5416	2012	752	2652	37,1	13,9	49,0	100,0	100,0	100,0			

Ο επόμενος πίνακας (2.2.4) δίνει πληροφορίες για το μέγεθος των δημοτικών σχολείων με βάση τον αριθμό των φοιτώντων μαθητών ανά σχολείο³ και την κατανομή του στοιχείου αυτού ανά περιφέρεια της χώρας.

Φαίνεται ότι το σχολικό έτος 2003-04 φοιτούσαν, κατά μέσο όρο, 107 μαθητές ανά δημοτικό σχολείο. Τα έξι στα δέκα δημοτικά (ποσοστό 60,7%) ήταν σχολεία με μικρό αριθμό μαθητών –είχαν μέχρι 120 μαθητές– το 28% είχε από 121 έως 240 μαθητές και το 11,3% είχε περισσότερους από 241 μαθητές. Όσον αφορά το μέγεθος των δημοτικών σχολείων ανά περιφέρεια, προκύπτει ότι στην Ήπειρο καταγράφεται ο μικρότερος αριθμός μαθητών ανά σχολική μονάδα (62 μαθητές), ενώ ο μεγαλύτερος αριθμός μαθητών ανά σχολική μονάδα εμφανίζεται στις περιφέρειες της Αθήνας-Πειραιά (186 μαθητές) και της Κεντρικής Μακεδονίας (130 μαθητές).

Το μέγεθος των τμημάτων των δημοτικών σχολείων και η περιφερειακή κατανομή τους με βάση το δείκτη «μαθητές ανά τμήμα»⁴, αποτυπώνεται στον πίνακα 2.2.5.

Από τα στοιχεία του πίνακα προκύπτει ότι στα δημοτικά σχολεία φοιτούσαν κατά μέσο όρο 14,7 μαθητές ανά τμήμα. Η συντριπτική πλειονότητα των τμημάτων (72,2%) των δημοτικών ήταν μικρά τμήματα (μέχρι 20 μαθητές). Μεσαία (21 έως 25 μαθητές) ήταν το 21% των τμημάτων και μόνον το 6,8% ήταν μεγαλύτερα τμήματα (26 μαθητές και άνω). Ο μέσος αριθμός μαθητών ανά τμήμα παρουσιάζει αξιοσημείωτες περιφερειακές διακυμάνσεις: κυμαίνεται από 9,9 μαθητές ανά τμήμα στην Ήπειρο έως 20,6 μαθητές στην περιφέρεια της Αττικής και του Πειραιά. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η συντριπτική πλειονότητα των δημοτικών σχολείων σε όλες τις περιφέρειες, εκτός της Αττικής και του Πειραιά, λειτουργούσε με μικρά τμήματα (μέχρι 20 μαθητές). Ενδεικτικά αναφέρονται οι περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου, της Ηπείρου και της Θεσσαλίας, όπου αντίστοιχα το 89,2%, 87,9% και 87,4% των τμημάτων των δημοτικών που λειτουργούσαν κατά το σχολικό έτος 2003-04 ήταν τμήματα μικρότερα των 20 μαθητών.

Τα διαγράμματα 2.3 και 2.4 αποτυπώνουν αντίστοιχα το μέσο αριθμό των φοιτώντων μαθητών κατά τμήμα δημοτικού σχολείου ανά περιφέρεια της χώρας και την κατανομή των τμημάτων των δημοτικών ανά μέγεθος στο σύνολο της χώρας κατά τη σχολική χρονιά 2003-04.

---

3 .Τα στοιχεία του δείκτη προέρχονται από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των φοιτώντων μαθητών σε όλους τους τύπους των δημόσιων δημοτικών σχολείων (π.χ. κανονικά, ορθόμερα, ειδικής αγωγής) με το συνολικό αριθμό των δημοτικών σχολείων (των παραπάνω τύπων) που λειτούργησαν κατά το σχολικό έτος 2003-04.

4 .Τα στοιχεία του δείκτη προέρχονται από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των φοιτώντων μαθητών σε όλους τους τύπους των δημόσιων δημοτικών σχολείων με το συνολικό αριθμό των κανονικών τμημάτων που λειτούργησαν στα δημοτικά σχολεία κατά το σχολικό έτος 2003-04.

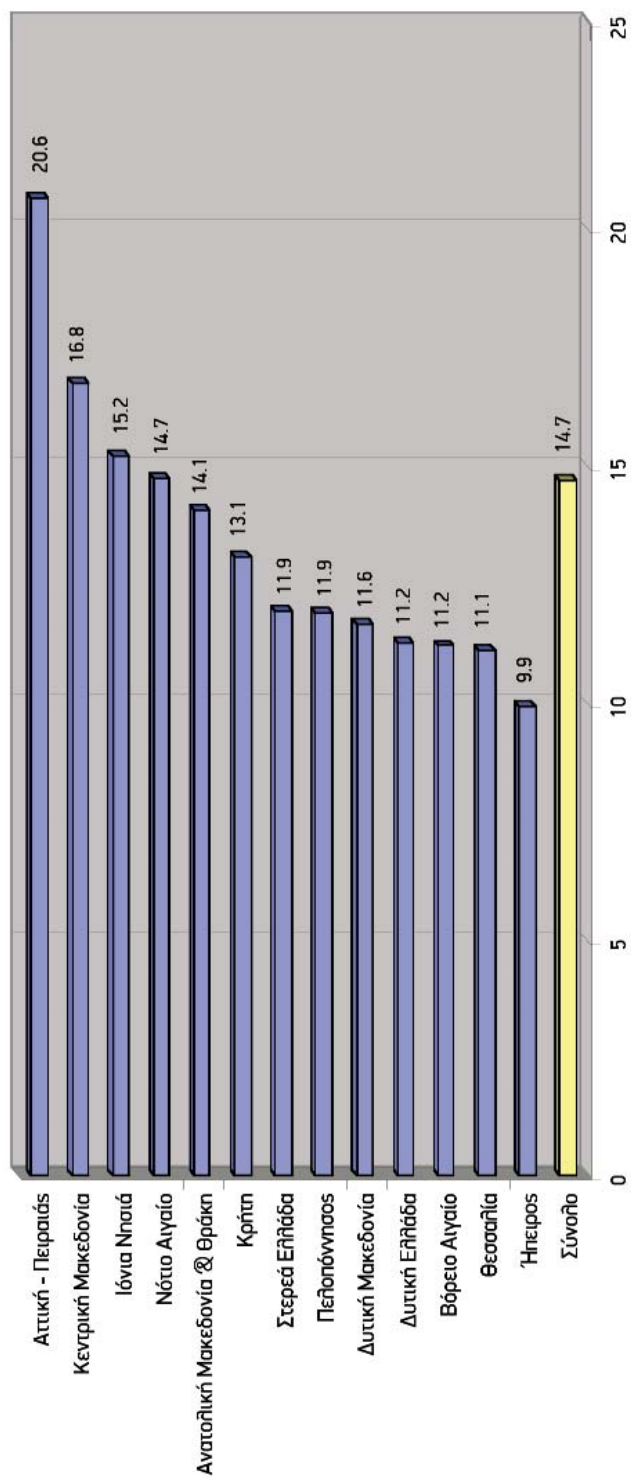
Πίνακας 2.2.4. Μέγεθος δημοτικών σχολείων με βάση τον αριθμό των φοιτώντων μαθητών ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Αριθμός δημοτικών	Αριθμός φοιτώντων μαθητών	Μαθητές/σχολείο	Αριθμός και ποσοστό (%) δημοτικών με αριθμό φοιτώντων μαθητών			
				Μέχρι 120 μαθητές	121-240 μαθητές	241 και πάνω	
				N	%	N	%
Σύνολο	5416	580032	107	3285	60,7	1517	28,0
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	300	30557	102	194	64,7	78	26,0
Αττική - Πειραιάς	910	169038	186	162	17,8	507	55,7
Βόρειο Αιγαίο	173	12106	70	134	77,5	38	22,0
Δυτική Ελλάδα	566	42434	75	435	76,9	94	16,6
Δυτική Μακεδονία	239	18406	77	182	76,2	42	17,6
Ήπειρος	273	16825	62	224	82,1	38	13,9
Θεσσαλία	565	42572	75	430	76,1	107	18,9
Ιόνια Νησιά	121	13412	111	80	66,1	33	27,3
Κεντρική Μακεδονία	856	111623	130	444	51,9	273	31,9
Κρήτη	399	36571	92	277	69,4	82	20,6
Νότιο Αιγαίο	203	21601	106	125	61,6	58	28,6
Πελοπόννησος	412	33122	80	303	73,5	80	19,4
Στερεά Ελλάδα	399	31765	80	295	73,9	87	21,8
						17	4,3

Πίνακας 2.2.5. Μέγεθος τμημάτων δημοτικών σχολείων ανά περιφέρεια (2003-04)

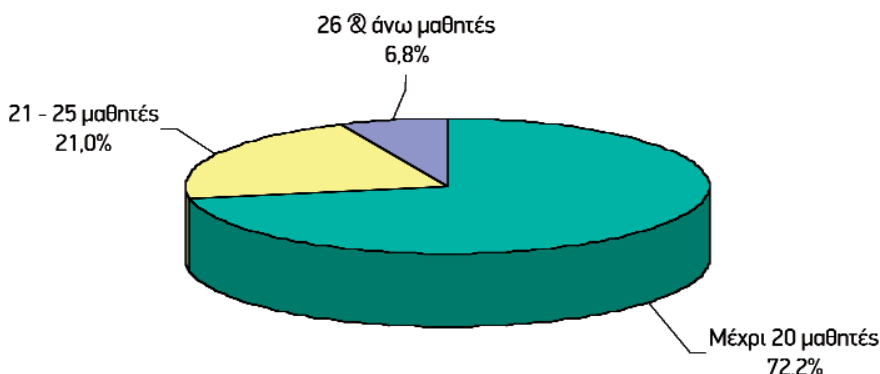
Περιφέρεια	Αριθμός τμημάτων	Αριθμός φοιτώντων μαθητών	Μαθητές /τμήμα	Αριθμός και ποσοστό (%) τμημάτων με					
				Μέχρι 20 μαθητές		21 - 25 μαθητές		26 & άνω μαθητές	
				N	%	N	%	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	2174	30557	14,1	1711	78,7	383	17,6	80	3,7
Αττική - Πειραιάς	8189	169038	20,6	3834	46,8	3144	38,4	1211	14,8
Βόρειο Αιγαίο	1081	12106	11,2	964	89,2	104	9,6	13	1,2
Δυτική Ελλάδα	3775	42434	11,2	3228	85,5	444	11,8	103	2,7
Δυτική Μακεδονία	1580	18406	11,6	1322	83,7	233	14,7	25	1,6
Ήπειρος	1694	16825	9,9	1489	87,9	153	9,0	52	3,1
Θεσσαλία	3830	42572	11,1	3348	87,4	408	10,7	74	1,9
Ιόνια Νησιά	883	13412	15,2	694	78,6	150	17,0	39	4,4
Κεντρική Μακεδονία	6664	111623	16,8	4218	63,3	1756	26,4	690	10,4
Κρήτη	2800	36571	13,1	2186	78,1	519	18,5	95	3,4
Νότιο Αιγαίο	1465	21601	14,7	1026	70,0	317	21,6	122	8,3
Πελοπόννησος	2785	33122	11,9	2277	81,8	389	14,0	119	4,3
Στερεά Ελλάδα	2664	31765	11,9	2280	85,6	315	11,8	69	2,6
Σύνολο	39584	580032	14,7	28577	72,2	8315	21,0	2692	6,8

Διάγραμμα 2.3. Μέσος αριθμός μαθητών κατά τμήμα δημοτικού σχολείου ανά περιφέρεια (2003-04)

Διάγραμμα 2.4. Κατανομή τμημάτων δημοτικών σχολείων ανά μέγεθος (2003-04)

2.3. Πρώτος Κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: Γυμνάσια

Σκοπός του γυμνασίου είναι να συμπληρώσει την εγκύκλιο μόρφωση των εφήβων και να συμβάλει στην εμπέδωσή της. Η φοίτηση στο γυμνάσιο είναι υποχρεωτική, απευθύνεται σε μαθητές 12-15 ετών και διαρκεί τρία χρόνια. Υπάρχουν δημόσια και ιδιωτικά γυμνάσια. Τα δημόσια γυμνάσια είναι γενικής κατεύθυνσης, ημερήσια ή εσπερινά γυμνάσια (στα οποία φοιτούν εργαζόμενοι νέοι άνω των 14 ετών). Λειτουργούν, επίσης, διαπολιτισμικά γυμνάσια (με ειδικό αναλυτικό πρόγραμμα για την κάλυψη των αναγκών των παιδιών των επαναπατριζομένων ελλήνων και των αλλοδαπών), μουσικά γυμνάσια, πειραματικά γυμνάσια, γυμνάσια με τμήματα αθλητικής διευκόλυνσης, γυμνάσια ειδικής αγωγής και εκκλησιαστικά γυμνάσια.

Τα στοιχεία που ακολουθούν αφορούν τα δημόσια γυμνάσια όλων των τύπων συνολικά (π.χ. ημερήσια, εσπερινά, μουσικά, εκκλησιαστικά κ.λπ.), που λειτούργησαν κατά το σχολικό έτος 2003-04.

Ο πίνακας 2.3.1 παρουσιάζει τα δημόσια γυμνάσια ανά περιφέρεια της χώρας. Το ένα τέταρτο περίπου των γυμνασίων (ποσοστό 24,5%) βρισκόταν στην περιφέρεια της Αττικής και του Πειραιά, ενώ το 16,3% στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Σημαντικό ποσοστό γυμνασίων συγκεντρώνουν, επίσης, οι περιφέρειες της Θεσσαλίας (8%), της Δυτικής Ελλάδας (7,9%), της Στερεάς Ελλάδας (6,6%), της Πελοποννήσου (6,6%), της Κρήτης (5,8%) και της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (5,7%).

Πίνακας 2.3.1. Γυμνάσια ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Αριθμός και ποσοστό (%) γυμνασίων	
	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	107	5,7
Αττική - Πειραιάς	460	24,5
Βόρειο Αιγαίο	50	2,7
Δυτική Ελλάδα	149	7,9
Δυτική Μακεδονία	81	4,3
Ήπειρος	88	4,7
Θεσσαλία	150	8,0
Ιόνια Νησιά	49	2,6
Κεντρική Μακεδονία	306	16,3
Κρήτη	110	5,8
Νότιο Αιγαίο	83	4,4
Πελοπόννησος	124	6,6
Στερεά Ελλάδα	124	6,6
Σύνολο	1881	100,0

Οι επόμενοι πίνακες 2.3.2 και 2.3.3 παρουσιάζουν τα γυμνάσια ανά ειδικότερο τύπο σχολείου και την κατανομή τους ανά περιφέρεια της χώρας.

Σύμφωνα με τον πίνακα 2.3.2, ποσοστό 96% επί του συνόλου των γυμνασίων ήταν ημερήσια και 4% εσπερινά. Από τα ημερήσια γυμνάσια το 91,1% λειτουργούσε ως γενικής κατεύθυνσης (χωρίς ειδικευση), το 3% διέθετε τμήματα αθλητικής διευκόλυνσης, το 2,1% ήταν γυμνάσια ειδικής αγωγής, το 1,8% ήταν μουσικά γυμνάσια, το 1,3% πειραματικά, το 4% διαπολιτισμικά και το 3% εκκλησιαστικά.

Η περιφερειακή κατανομή των γυμνασίων ανά τύπο σχολείου καταγράφεται στον πίνακα 2.3.3.

Πίνακας 2.3.2. Γυμνάσια ανά τύπο σχολείου (2003-04)

Τύπος σχολείου	Αριθμός και ποσοστό (%) γυμνασίων		
	N	%	%
Ημερήσιο γυμνάσιο			
Γυμνάσιο (χωρίς ειδικευση)	1644	87,4	91,1
Πειραματικό	23	1,2	1,3
Μουσικό	32	1,7	1,8
Με τμήματα αθλητικής διευκόλυνσης	55	2,9	3,0
Ειδικής Αγωγής	38	2,0	2,1
Διαπολιτισμικό	7	0,4	0,4
Εκκλησιαστικό	6	0,3	0,3
Σύνολο ημερησίων	1805	96,0	100,0
Εσπερινό γυμνάσιο	76	4,0	
Σύνολο	1881	100,0	

Πίνακας 2.3.3. Γυμνάσια ανά τύπο σχολείου και περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Σύνολο γυμνασίων	Αριθμός και ποσοστό (%) γυμνασίων																															
		Γυμνάσιο χωρίς ειδίκευση				Πειραματικό				Μουσικό				Με τμήματα αθλητικής διευκόλυνσης				Διαπολιτισμικό				Ειδικής Αγωγής				Εκκλησιαστικό				Εσπερινό			
		N		%		N		%		N		%		N		%		N		%		N		%		N		%		N		%	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	107	92	5,6	86,0	1	4,3	0,9	3	9,4	2,8	1	1,8	0,9	1	14,3	0,9	3	7,9	2,8	1	16,7	0,9	5	6,6	4,7								
	460	401	24,4	87,2	10	43,5	2,2	3	9,4	0,7	11	20,0	2,4	3	42,9	0,7	7	18,4	1,5	0	0,0	0,0	25	32,9	5,4								
Βόρειο Αιγαίο	50	42	2,6	84,0	1	4,3	2,0	1	3,1	2,0	3	5,5	6,0	0	0,0	0,0	2	5,3	4,0	0	0,0	0,0	1	1,3	2,0								
Δυτική Ελλάδα	149	133	8,1	89,3	1	4,3	0,7	3	9,4	2,0	5	9,1	3,4	0	0,0	0,0	1	2,6	0,7	0	0,0	0,0	6	7,9	4,0								
Δυτική Μακεδονία	81	66	4,0	81,5	1	4,3	1,2	3	9,4	3,7	4	7,3	4,9	1	14,3	1,2	2	5,3	2,5	1	16,7	1,2	3	3,9	3,7								
Ήπειρος	88	77	4,7	87,5	1	4,3	1,1	1	3,1	1,1	2	3,6	2,3	0	0,0	0,0	3	7,9	3,4	0	0,0	0,0	4	5,3	4,5								
Θεσσαλία	150	137	8,3	91,3	0	0,0	0,0	4	12,5	2,7	4	7,3	2,7	0	0,0	0,0	1	2,6	0,7	0	0,0	0,0	4	5,3	2,7								
Ιόνια Νησιά	49	42	2,6	85,7	0	0,0	0,0	3	9,4	6,1	2	3,6	4,1	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	2	2,6	4,1								
Κεντρική Μακεδονία	306	269	16,4	87,9	4	17,4	1,3	4	12,5	1,3	10	18,2	3,3	2	28,6	0,7	8	21,1	2,6	1	16,7	0,3	8	10,5	2,6								
Κρήνη	110	92	5,6	83,6	2	8,7	1,8	2	6,3	1,8	6	10,9	5,5	0	0,0	0,0	5	13,2	4,5	1	16,7	0,9	2	2,6	1,8								
Νότιο Αιγαίο	83	75	4,6	90,4	0	0,0	0,0	1	3,1	1,2	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	1	2,6	1,2	2	33,3	2,4	4	5,3	4,8								
Πελοπόννησος	124	106	6,4	85,5	1	4,3	0,8	3	9,4	2,4	2	3,6	1,6	0	0,0	0,0	5	13,2	4,0	0	0,0	0,0	7	9,2	5,6								
Στερεά Ελλάδα	124	112	6,8	90,3	1	4,3	0,8	1	3,1	0,8	5	9,1	4,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	5	6,6	4,0								
Σύνολο	1881	1644	100,0	87,4	23	100,0	1,2	32	100,0	1,7	55	100,0	2,9	7	100,0	0,4	38	100,0	2,0	6	100,0	0,3	76	100,0	4,0								

Όσον αφορά το μέγεθος των γυμνασίων με βάση το μαθητικό πληθυσμό (πίνακας 2.3.4), προκύπτει ότι το σχολικό έτος 2003-04 φοιτούσαν, κατά μέσο όρο, 165 μαθητές ανά γυμνάσιο⁵. Έξι στα δέκα γυμνάσια (ποσοστό 62,2%) είχαν μέχρι 200 μαθητές, περίπου 4 στα δέκα (ποσοστό 36,4%) είχαν από 201 έως 400 μαθητές και μόνον 1,4% είχε από 401 και άνω μαθητές. Η περιφερειακή κατανομή των παραπάνω στοιχείων δείχνει ότι η Ήπειρος είχε τον μικρότερο αριθμό μαθητών ανά σχολική μονάδα (110 μαθητές), ενώ σχεδόν διπλάσιο αριθμό μαθητών ανά σχολική μονάδα συγκεντρώνουν οι περιφέρειες της Αθήνας-Πειραιά (221 μαθητές) και της Κρήτης (180 μαθητές).

Τέλος, ο πίνακας 2.3.5 παρουσιάζει το μέγεθος των τμημάτων των γυμνασίων ανά περιφέρεια της χώρας, με αναφορά στους μαθητές που αντιστοιχούν ανά τμήμα⁶.

Προκύπτει ότι ο μέσος όρος μαθητών ανά τμήμα στο σύνολο των γυμνασίων ήταν 21,7 μαθητές. Το ένα τρίτο των τμημάτων των γυμνασίων (ποσοστό 34,7%) ήταν τμήματα μικρότερα των 20 μαθητών. Ποσοστό 43,3% των τμημάτων των γυμνασίων ήταν των 21 έως 25 μαθητών, ενώ αξιοσημείωτο ποσοστό τμημάτων (22%) ήταν των 26 μαθητών ή και μεγαλύτερα.

Ο μέσος αριθμός μαθητών ανά τμήμα στα γυμνάσια ποικίλλει ανάμεσα στις περιφέρειες της χώρας, από 18,2 μαθητές στο Βόρειο Αιγαίο έως 23,4 μαθητές στην περιφέρεια της Αττικής και του Πειραιά. Ικανοποιητικό ποσοστό των τμημάτων των γυμνασίων σε όλες τις περιφέρειες, εκτός της Αττικής και του Πειραιά, ήταν των 20 μαθητών ή και μικρότερα. Ενδεικτικά αναφέρονται οι περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου, της Ηπείρου και της Δυτικής Μακεδονίας, όπου, αντίστοιχα, το 62,5%, 52,5% και 50,6% των τμημάτων των γυμνασίων ήταν μικρότερα των 20 μαθητών.

Τα διαγράμματα 2.5 και 2.6 απεικονίζουν αντίστοιχα το μέσο αριθμό των φοιτώντων μαθητών κατά τμήμα γυμνασίου ανά περιφέρεια της χώρας και την κατανομή των τμημάτων των γυμνασίων ανά μέγεθος στο σύνολο της χώρας κατά τη σχολική χρονιά 2003-04.

---

5. Τα στοιχεία του δείκτη προέρχονται από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των φοιτώντων μαθητών σε όλους τους τύπους των δημόσιων γυμνασίων (γενικής κατεύθυνσης, μουσικών, πειραματικών, εσπερινών κ.λπ.) με το συνολικό αριθμό των γυμνασίων (των παραπάνω τύπων) που λειτούργησαν κατά το σχολικό έτος 2003-04.

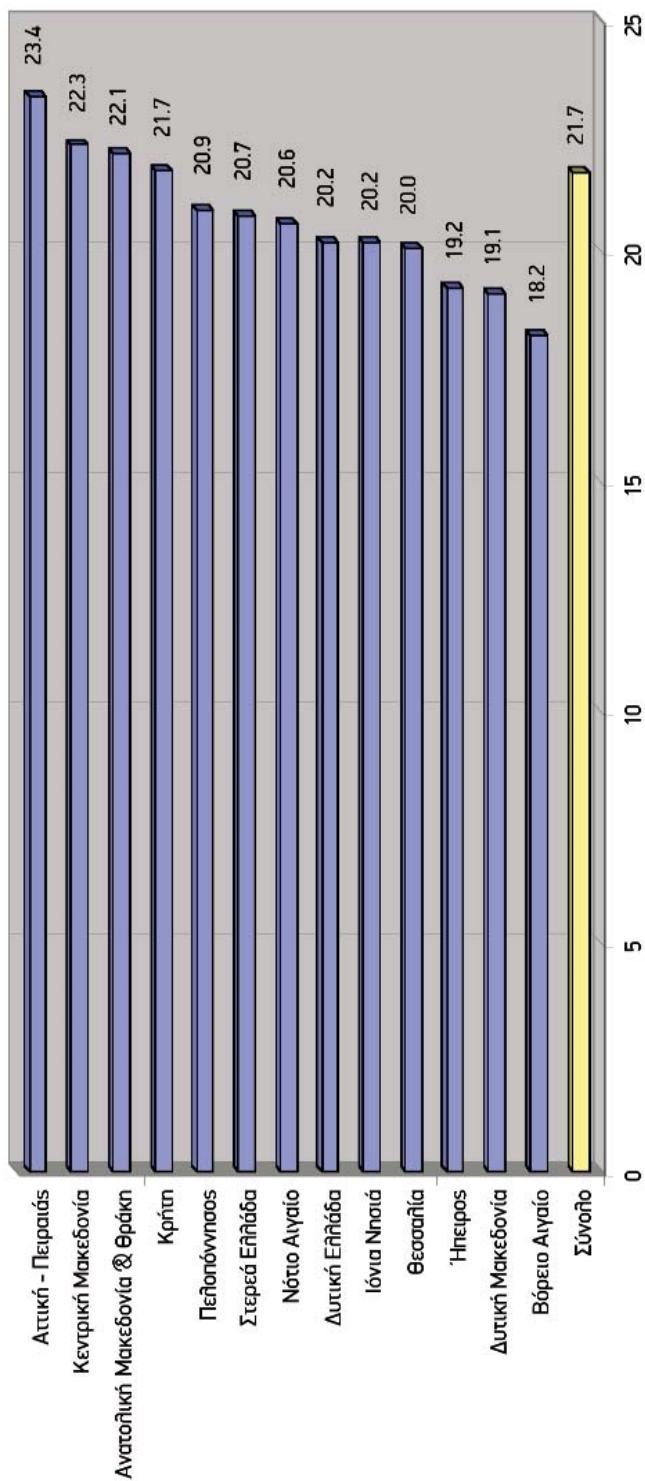
6. Τα στοιχεία του δείκτη προέρχονται από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των φοιτώντων μαθητών σε όλους τους τύπους των γυμνασίων με το συνολικό αριθμό των κανονικών τμημάτων που λειτούργησαν σε αυτά κατά το σχολικό έτος 2003-04.

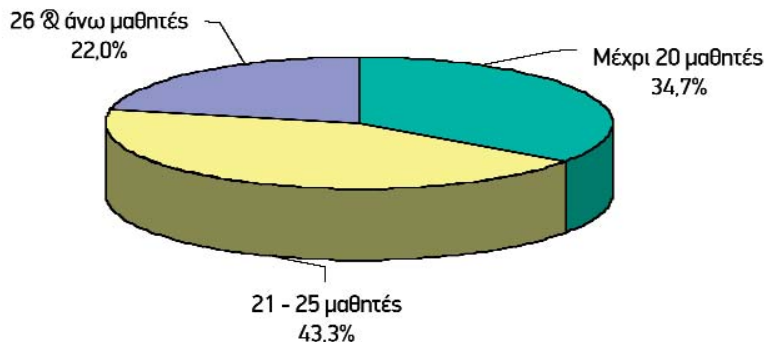
Πίνακας 2.3.4. Μέγεθος γυμνασίων με βάση τον αριθμό των φοιτώντων μαθητών ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Αριθμός γυμνασίων	Αριθμός φοιτώντων μαθητών	Μαθητές/σχολείο	Αριθμός και ποσοστό (%) γυμνασίων με αριθμό φοιτώντων μαθητών				601 μαθητές και πάνω			
				Μέχρι 200 μαθητές	201-400 μαθητές	401-600 μαθητές		N	%	N	%
Σύνολο	1881	309851	165	N 1170	% 62,2	N 685	% 36,4	N 25	% 1,3	N 1	% 0,1
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	107	17128	160	73	68,2	30	28,0	4	3,7	0	0,0
Αττική - Πειραιάς	460	101795	221	164	35,7	293	63,7	3	0,7	0	0,0
Βόρειο Αιγαίο	50	5719	114	42	84,0	8	16,0	0	0,0	0	0,0
Δυτική Ελλάδα	149	21429	144	107	71,8	42	28,2	0	0,0	0	0,0
Δυτική Μακεδονία	81	9003	111	64	79,0	17	21,0	0	0,0	0	0,0
Ήπειρος	88	9689	110	73	83,0	15	17,0	0	0,0	0	0,0
Θεσσαλία	150	21881	146	106	70,7	42	28,0	2	1,3	0	0,0
Ιόνια Νησιά	49	6739	138	36	73,5	13	26,5	0	0,0	0	0,0
Κεντρική Μακεδονία	306	54059	177	188	61,4	112	36,6	6	2,0	0	0,0
Κρήτη	110	19791	180	66	60,0	33	30,0	10	9,1	1	0,9
Νότιο Αιγαίο	83	10148	122	61	73,5	22	26,5	0	0,0	0	0,0
Πελοπόννησος	124	16544	133	93	75,0	31	25,0	0	0,0	0	0,0
Στερεά Ελλάδα	124	15926	128	97	78,2	27	21,8	0	0,0	0	0,0

Πίνακας 2.3.5. Μέγεθος τμημάτων γυμνασίων ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Αριθμός τμημάτων	Αριθμός φοιτώντων μαθητών	Μαθητές/ τμήμα	Αριθμός και ποσοστό (%) τμημάτων με			
				Μέχρι 20 μαθητές	21 - 25 μαθητές	26 & άνω μαθητές	
				N	%	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	775	17128	22.1	271	35.0	259	33.4
Αττική - Πειραιάς	4359	101795	23.4	926	21.2	2249	51.6
Βόρειο Αιγαίο	315	5719	18.2	197	62.5	112	35.6
Δυτική Ελλάδα	1062	21429	20.2	507	47.7	426	40.1
Δυτική Μακεδονία	472	9003	19.1	239	50.6	160	33.9
Ήπειρος	505	9689	19.2	265	52.5	176	34.9
Θεσσαλία	1092	21881	20.0	524	48.0	439	40.2
Ιόνια Νησιά	334	6739	20.2	164	49.1	135	40.4
Κεντρική Μακεδονία	2425	54059	22.3	736	30.4	1101	45.4
Κρήτη	911	19791	21.7	303	33.3	361	39.6
Νότιο Αιγαίο	493	10148	20.6	193	39.1	161	32.7
Πελοπόννησος	792	16544	20.9	296	37.4	341	43.1
Στερεά Ελλάδα	768	15926	20.7	348	45.3	274	35.7
Σύνολο	14303	309851	21.7	4969	34.7	6194	43.3
						3140	22.0

Διάγραμμα 2.5. Μέσος αριθμός μαθητών κατά τμήμα γυμνασίου ανά περιφέρεια (2003-04)

Διάγραμμα 2.6. Κατανομή τμημάτων γυμνασίων ανά μέγεθος (2003-04)

2.4. Δεύτερος Κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: Ενιαία Λύκεια

Τα ενιαία λύκεια εντάσσονται στη μετα-υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (δεύτερος κύκλος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης). Σκοπός του ενιαίου λύκειου είναι να προσφέρει ευρύτερη μόρφωση από τη γυμνασιακή, σε όσους νέους προορίζονται για εκπαίδευση ανώτερου επιπέδου και δεξιότητες οι οποίες θα διευκολύνουν την πρόσβαση των αποφοίτων, κατόπιν εξειδίκευσης και κατάρτισης, στην αγορά εργασίας. Τα ενιαία λύκεια μπορεί να είναι δημόσια ή ιδιωτικά, ημερήσια ή εσπερινά. Η φοίτηση στο ενιαίο λύκειο είναι τριετής, ενώ όταν λειτουργεί ως εσπερινό η φοίτηση γίνεται τετραετής. Τα ημερήσια ενιαία λύκεια μπορεί να είναι γενικής κατεύθυνσης, λύκεια με τάξεις αθλητικής διευκόλυνσης, μουσικά λύκεια, πειραματικά λύκεια, διαπολιτισμικά λύκεια, λύκεια ειδικής αγωγής και εκκλησιαστικά λύκεια. Στην πρώτη τάξη του ενιαίου λύκειου, η οποία είναι τάξη προσανατολισμού, διδάσκονται μαθήματα γενικής παιδείας και μαθήματα επιλογής. Τα μαθήματα της δεύτερης και τρίτης τάξης περιλαμβάνουν μαθήματα γενικής παιδείας, μαθήματα κατευθύνσεων και μαθήματα επιλογής. Τα μαθήματα κατευθύνσεων χωρίζονται σε μαθήματα θεωρητικής, θετικής και τεχνολογικής κατεύθυνσης.

Τα στοιχεία που ακολουθούν αφορούν τα δημόσια ενιαία λύκεια όλων των τύπων (π.χ. ενιαία λύκεια χωρίς ειδίκευση, πειραματικά, μουσικά, εσπερινά κ.λπ.), που λειτουργήσαν κατά το σχολικό έτος 2003-04.

Τα δημόσια ενιαία λύκεια και η περιφερειακή κατανομή τους παρουσιάζονται στον πίνακα 2.4.1. Προκύπτει ότι περίπου το ένα τρίτο των λύκείων της χώρας (ποσοστό 28,1%) βρισκόταν στην περιφέρεια της Αττικής και του Πειραιά και ένα σημαντικό ποσοστό (14,9%) στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Αρκετά μεγάλο ποσοστό ενιαίων λύκείων συγκεντρώνουν και οι περιφέρειες της Δυτικής Ελλάδας (7,6%), της Θεσσαλίας (7,6%), της Στερεάς Ελλάδας (7,2%) και της Πελοποννήσου (7,1%).

Πίνακας 2.4.1. Ενιαία λύκεια ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Αριθμός και ποσοστό (%) λυκείων	
	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	59	4,7
Αττική - Πειραιάς	352	28,1
Βόρειο Αιγαίο	39	3,1
Δυτική Ελλάδα	95	7,6
Δυτική Μακεδονία	33	2,6
Ήπειρος	53	4,2
Θεσσαλία	95	7,6
Ιόνια Νησιά	33	2,6
Κεντρική Μακεδονία	187	14,9
Κρήτη	66	5,3
Νότιο Αιγαίο	62	4,9
Πελοπόννησος	89	7,1
Στερεά Ελλάδα	90	7,2
Σύνολο	1253	100,0

Η κατανομή των ενιαίων λυκείων ανά τύπο σχολείου (πίνακας 2.4.2) δείχνει ότι τα ημερήσια ενιαία λύκεια αντιπροσώπευαν το 95% του συνόλου, ενώ τα εσπερινά το 5%. Ποσοστό 93,2% των ημερησίων ενιαίων λυκείων ήταν γενικής κατεύθυνσης (χωρίς ειδίκευση), ποσοστό 2,1% ήταν μουσικά, 1,6% πειραματικά, 1,3% εκκλησιαστικά, το 8% των λυκείων διέθετε τμήματα αθλητικής διευκόλυνσης, το 6% ήταν ειδικής αγωγής και το 3% ήταν διαπολιτισμικά λύκεια.

Η περιφερειακή κατανομή των ενιαίων λυκείων ανά ειδικότερο τύπο σχολείου παρουσιάζεται στον πίνακα 2.4.3.

Πίνακας 2.4.2. Ενιαία λύκεια ανά τύπο σχολείου (2003-04)

Τύπος σχολείου	Αριθμός και ποσοστό (%) λυκείων		
	N	%	%
Ημερήσιο ενιαίο λύκειο			
Ενιαίο Λύκειο (χωρίς ειδίκευση)	1109	88,5	93,2
Πειραματικό	19	1,5	1,6
Μουσικό	25	2,0	2,1
Με τμήματα αθλητικής διευκόλυνσης	10	0,8	0,8
Ειδικής Αγωγής	7	0,6	0,6
Διαπολιτισμικό	4	0,3	0,3
Εκκλησιαστικό	16	1,3	1,3
Σύνολο ημερησίων	1190	95,0	100,0
Εσπερινό ενιαίο λύκειο	63	5,0	
Σύνολο	1253	100,0	

Πίνακας 2.4.3. Ενιαία ρύκεια ανά τύπο σχολείου και περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Σύνολο Ρυκείων	Αριθμός και ποσοστό (%) ρυκείων																		Ειδικής Αγωγής						Εσπερινό					
		Ενιαίο (χωρίς ειδίκευση)			Πειραματικό			Μουσικό			Με τμήματα αθλητικής διευκόλυνσης						Διαπολιτισμικό			Εκκλησιαστικό			Ειδικής Αγωγής			Εσπερινό					
		N	%	%	N	%	%	N	%	%	N	%	%	N	%	%	N	%	%	N	%	%	N	%	%	N	%	%	N	%	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	59	50	4,5	84,7	0	0,0	0,0	3	12,0	5,1	0	0,0	0,0	2	50,0	3,4	1	6,3	1,7	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	3	4,8	5,1			
Αττική - Πειραιάς	352	310	28,0	88,1	10	52,6	2,8	3	12,0	0,9	3	30,0	0,9	0	0,0	0,0	2	12,5	0,6	4	57,1	1,1	20	31,7	5,7						
Βόρειο Αιγαίο	39	34	3,1	87,2	1	5,3	2,6	1	4,0	2,6	1	10,0	2,6	0	0,0	0,0	1	6,3	2,6	0	0,0	0,0	1	1,6	2,6						
Δυτική Ελλάδα	95	82	7,4	86,3	2	10,5	2,1	3	12,0	3,2	2	20,0	2,1	0	0,0	0,0	1	6,3	1,1	1	14,3	1,1	4	6,3	4,2						
Δυτική Μακεδονία	33	28	2,5	84,8	0	0,0	0,0	1	4,0	3,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	1	6,3	3,0	0	0,0	0,0	3	4,8	9,1						
Ήπειρος	53	48	4,3	90,6	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	1	6,3	1,9	0	0,0	0,0	4	6,3	7,5						
Θεσσαλία	95	86	7,8	90,5	0	0,0	0,0	4	16,0	4,2	1	10,0	1,1	0	0,0	0,0	1	6,3	1,1	0	0,0	0,0	3	4,8	3,2						
Ιόνια Νησιά	33	28	2,5	84,8	0	0,0	0,0	3	12,0	9,1	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	2	3,2	6,1						
Κεντρική Μακεδονία	187	164	14,8	87,7	4	21,1	2,1	3	12,0	1,6	2	20,0	1,1	2	50,0	1,1	3	18,8	1,6	1	14,3	0,5	8	12,7	4,3						
Κρήτη	66	60	5,4	90,9	2	10,5	3,0	1	4,0	1,5	1	10,0	1,5	0	0,0	0,0	1	6,3	1,5	0	0,0	0,0	1	1,6	1,5						
Νότιο Αιγαίο	62	55	5,0	88,7	0	0,0	0,0	1	4,0	1,6	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	1	6,3	1,6	0	0,0	0,0	5	7,9	8,1						
Πελοπόννησος	89	80	7,2	89,9	0	0,0	0,0	2	8,0	2,2	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	1	6,3	1,1	1	14,3	1,1	5	7,9	5,6						
Στερεά Ελλάδα	90	84	7,6	93,3	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	2	12,5	2,2	0	0,0	0,0	4	6,3	4,4						
Σύνολο	1253	1109	100,0	88,5	19	100,0	1,5	25	100,0	2,0	10	100,0	0,8	4	100,0	0,3	16	100,0	1,3	7	100,0	0,6	63	100,0	5,0						

Όσον αφορά το μέγεθος των ενιαίων λυκείων με βάση τον αριθμό των φοιτώντων μαθητών (πίνακας 2.4.4), φαίνεται ότι το σχολικό έτος 2003-04 φοιτούσαν, κατά μέσο όρο, 180 μαθητές ανά λύκειο⁷, ενώ η πλειονότητα των λυκείων (ποσοστό 59,1%) είχε μέχρι 200 μαθητές. Μεγάλο ποσοστό (36,1%) διέθετε από 201 έως 400 μαθητές και το 4,8% είχε από 401 και άνω μαθητές. Εξετάζοντας το μέγεθος των λυκείων ανά περιφέρεια προκύπτει ότι στο Νότιο Αιγαίο καταγράφεται ο μικρότερος αριθμός μαθητών ανά σχολική μονάδα (97 μαθητές), ενώ διπλάσιος και πλέον αριθμός μαθητών ανά σχολική μονάδα εμφανίζεται στις περιφέρειες της Δυτικής Μακεδονίας (234 μαθητές), της Αθήνας και Πειραιά (220 μαθητές), της Κεντρικής Μακεδονίας και Κρήτης (200 μαθητές).

Τέλος, ο πίνακας 2.4.5 δίνει πληροφορίες για το μέγεθος των τμημάτων των λυκείων με βάση το δείκτη «μαθητές ανά τμήμα»⁸.

Προκύπτει ότι στα λύκεια φοιτούσαν κατά μέσο όρο 22,1 μαθητές ανά τμήμα. Τρία στα δέκα τμήματα των λυκείων (ποσοστό 31,9%) ήταν μικρά τμήματα (μέχρι 20 μαθητές), 43,9% μεσαία τμήματα (με 21 έως 25 μαθητές), ενώ ένα αξιοσημείωτο ποσοστό (24,3%) ήταν πολυπληθή τμήματα (26 ή και περισσότερων μαθητών).

Η αναλογία μαθητών ανά τμήμα παρουσιάζει σχετικές διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις περιφέρειες της χώρας: κυμαίνεται από 17,5 μαθητές στο Βόρειο Αιγαίο έως 23,3 μαθητές στην περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας. Αξιόλογο ποσοστό των τμημάτων των λυκείων στις περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου (67,9%) και του Νοτίου Αιγαίου (53,5%) ήταν τμήματα με λιγότερους από είκοσι μαθητές. Σημαντικό ποσοστό των τμημάτων των λυκείων σε όλες τις περιφέρειες της χώρας ήταν των 21 - 25 μαθητών. Ενδεικτικά αναφέρονται οι περιφέρειες της Αττικής και του Πειραιά, της Δυτικής Μακεδονίας και της Κρήτης, όπου αντίστοιχα το 49,9%, 49,6% και 46,9% των τμημάτων των λυκείων ήταν μεσαία τμήματα.

Τα διαγράμματα 2.7 και 2.8 απεικονίζουν αντίστοιχα το μέσο αριθμό των φοιτώντων μαθητών κατά τμήμα ενιαίου λυκείου ανά περιφέρεια της χώρας και την κατανομή των τμημάτων των ενιαίων λυκείων ανά μέγεθος στο σύνολο της χώρας κατά τη σχολική χρονιά 2003-04.

---

7. Τα στοιχεία του δείκτη προέρχονται από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των φοιτώντων μαθητών σε όλους τους τύπους των δημόσιων ενιαίων λυκείων (γενικής κατεύθυνσης, πειραματικών, μουσικών, εσπερινών κ.λπ.) με το συνολικό αριθμό των λυκείων (των παραπάνω τύπων) που λειτούργησαν κατά το σχολικό έτος 2003-04.

8. Τα στοιχεία του δείκτη προέρχονται από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των φοιτώντων μαθητών σε όλους τους τύπους των ενιαίων λυκείων (γενικής κατεύθυνσης, πειραματικών, μουσικών, εσπερινών κ.λπ.) με το συνολικό αριθμό των κανονικών τμημάτων που λειτούργησαν σε αυτά κατά το σχολικό έτος 2003-04.

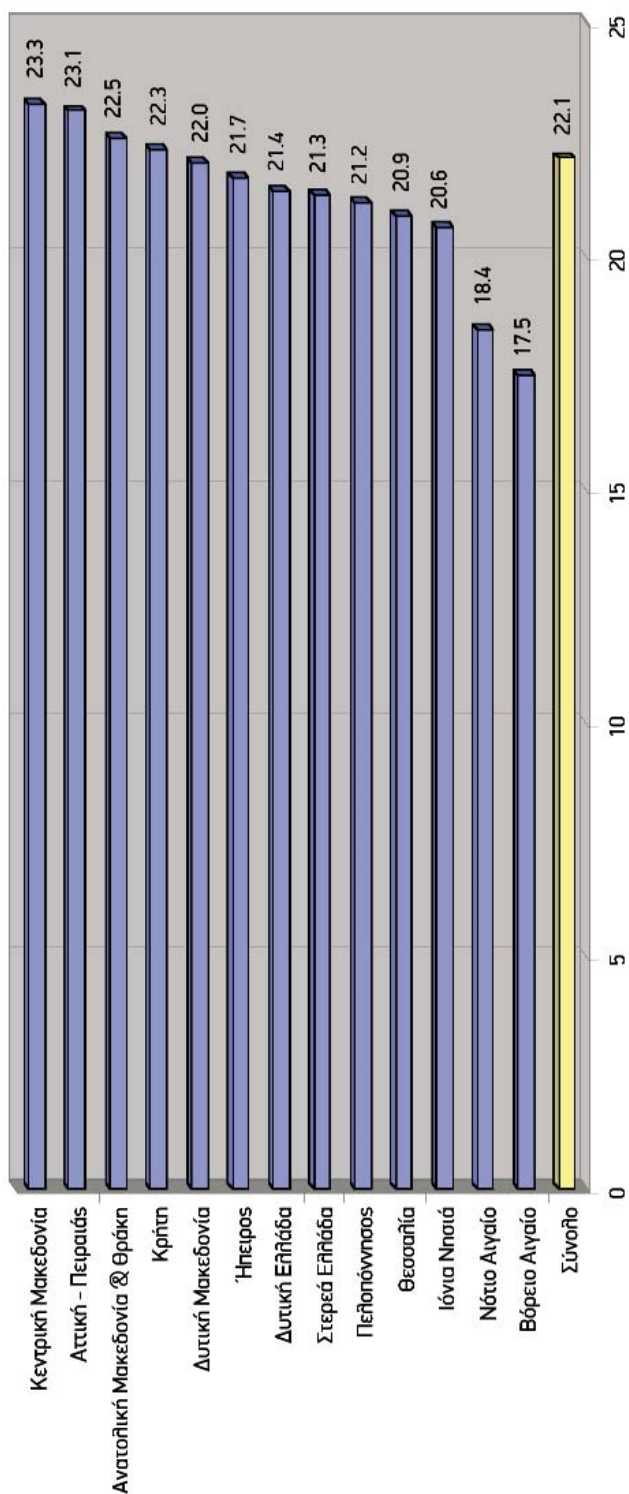
Πίνακας 2.4.4. Μέγεθος ενιαίων ηυκείων με βάση τον αριθμό των φοιτώντων μαθητών ανά περιφέρεια (2003-04)

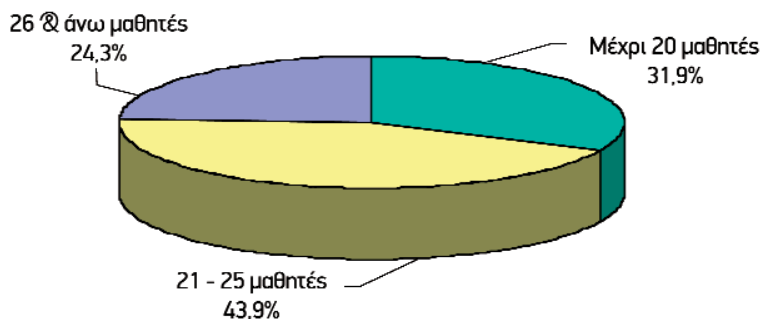
Περιφέρεια	Αριθμός λυκείων	Αριθμός φοιτώντων μαθητών	Μαθητές/ σχολείο	Αριθμός και ποσοστό (%) λυκείων με αριθμό φοιτώντων μαθητών							
				Μέχρι 200 μαθητές		201-400 μαθητές		401-600 μαθητές		601 μαθητές και πάνω	
				N	%	N	%	N	%	N	%
Σύνολο	1253	224964	180	741	59,1	452	36,1	56	4,5	4	0,3
	59	10753	182	35	59,3	21	35,6	3	5,1	0	0,0
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη											
Αττική - Πειραιάς	352	77300	220	141	40,1	201	57,1	9	2,6	1	0,3
Βόρειο Αιγαίο	39	3806	98	34	87,2	4	10,3	1	2,6	0	0,0
Δυτική Ελλάδα	95	15316	161	64	67,4	24	25,3	7	7,4	0	0,0
Δυτική Μακεδονία	33	7719	234	17	51,5	10	30,3	3	9,1	3	9,1
Ήπειρος	53	7646	144	34	64,2	19	35,8	0	0,0	0	0,0
Θεσσαλία	95	16397	173	59	62,1	32	33,7	4	4,2	0	0,0
Ιόνια Νησιά	33	4841	147	27	81,8	3	9,1	3	9,1	0	0,0
Κεντρική Μακεδονία	187	37408	200	103	55,1	75	40,1	9	4,8	0	0,0
Κρήτη	66	13169	200	41	62,1	14	21,2	11	16,7	0	0,0
Νότιο Αιγαίο	62	6027	97	53	85,5	8	12,9	1	1,6	0	0,0
Πελοπόννησος	89	12608	142	63	70,8	25	28,1	1	1,1	0	0,0
Στερεά Ελλάδα	90	11974	133	70	77,8	16	17,8	4	4,4	0	0,0

Πίνακας 2.4.5. Μέγεθος τμημάτων ενιαίων ρυθμών ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Αριθμός τμημάτων	Αριθμός φοιτώντων μαθητών	Μαθητές/ τμήμα	Αριθμός και ποσοστό (%) τμημάτων με			
				Μέχρι 20 μαθητές		21 - 25 μαθητές	
				N	%	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	477	10753	22,5	132	27,7	217	45,5
Αττική - Πειραιάς	3344	77300	23,1	811	24,3	1668	49,9
Βόρειο Αιγαίο	218	3806	17,5	148	67,9	67	30,7
Δυτική Ελλάδα	716	15316	21,4	275	38,4	295	41,2
Δυτική Μακεδονία	351	7719	22,0	113	32,2	174	49,6
Ήπειρος	353	7646	21,7	106	30,0	155	43,9
Θεσσαλία	786	16397	20,9	330	42,0	336	42,7
Ιόνια Νησιά	235	4841	20,6	98	41,7	102	43,4
Κεντρική Μακεδονία	1608	37408	23,3	403	25,1	670	41,7
Κρήτη	591	13169	22,3	172	29,1	277	46,9
Νότιο Αιγαίο	327	6027	18,4	175	53,5	84	25,7
Πελοπόννησος	596	12608	21,2	244	40,9	224	37,6
Στερεά Ελλάδα	562	11974	21,3	232	41,3	188	33,5
Σύνολο	10164	224964	22,1	3239	31,9	4457	43,9
						2468	24,3

Διάγραμμα 2.7. Μέσος αριθμός μαθητών κατά τμήμα ενιαίου λυκείου ανά περιφέρεια (2003-04)

Διάγραμμα 2.8. Κατανομή τμημάτων ενιαίων λυκείων ανά μέγεθος (2003-04)

2.5. Δεύτερος Κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: TEE

Εναλλακτική δυνατότητα συνέχισης σπουδών στη μετα-υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (στον δεύτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) παρέχουν τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ). Στόχος των ΤΕΕ, πέραν της ενίσχυσης των γενικών γνώσεων, είναι η μετάδοση σύγχρονων και εξειδικευμένων τεχνικών και επαγγελματικών γνώσεων, η καλλιέργεια δεξιοτήτων και η διαμόρφωση επαγγελματικής συνείδησης, ώστε οι απόφοιτοι να ενταχθούν επαρκώς καταρτισμένοι στην αγορά εργασίας και να μπορέσουν να συμβάλουν στην ποσοτική και ποιοτική ανάπτυξη της παραγωγής. Λειτουργούν ημερήσια και εσπερινά ΤΕΕ. Στα ημερήσια ΤΕΕ φοιτούν μαθητές που δεν εργάζονται, από 14 ετών και άνω, ενώ στα εσπερινά φοιτούν αποκλειστικά εργαζόμενοι ηλικίας μέχρι και 50 ετών. Λειτουργούν επίσης ΤΕΕ ειδικής αγωγής για άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η φοίτηση στα ΤΕΕ διαιρείται σε δυο κύκλους. Ο πρώτος διαρκεί δύο χρόνια και ο δεύτερος ένα χρόνο. Για τα εσπερινά προστίθεται ένα έτος για τον πρώτο κύκλο και ένα εξάμηνο για το δεύτερο κύκλο. Οι δύο κύκλοι είναι αυτοτελείς και χορηγούν πτυχίο. Και στους δύο κύκλους λειτουργούν οι τομείς (π.χ. μηχανολογικός, ηλεκτρονικός, κατασκευών, οικονομίας-διοίκησης), οι οποίοι διαιρούνται σε επιμέρους ειδικότητες. Τα μαθήματα και στους δύο κύκλους περιλαμβάνουν μαθήματα γενικής παιδείας και μαθήματα ειδικότητας.

Τα στοιχεία στους επόμενους πίνακες αφορούν τα δημόσια ΤΕΕ όλων των τύπων (ημερήσια, εσπερινά και ειδικής αγωγής) που λειτούργησαν κατά το σχολικό έτος 2003-04.

Ο πίνακας 2.5.1 δίνει την κατανομή των δημοσίων ΤΕΕ ανά περιφέρεια. Από τα στοιχεία προκύπτει ότι οι περιφέρειες με το μεγαλύτερο αριθμό ΤΕΕ ήταν η Αττική - Πειραιάς (24%), η Κεντρική Μακεδονία (15,6%) και η Θεσσαλία (9,1%).

Πίνακας 2.5.1. ΤΕΕ ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Αριθμός και ποσοστό (%) ΤΕΕ	
	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	23	5,0
Αττική - Πειραιάς	111	24,0
Βόρειο Αιγαίο	18	3,9
Δυτική Ελλάδα	33	7,1
Δυτική Μακεδονία	17	3,7
Ήπειρος	21	4,5
Θεσσαλία	42	9,1
Ιόνια Νησιά	11	2,4
Κεντρική Μακεδονία	72	15,6
Κρήτη	23	5,0
Νότιο Αιγαίο	30	6,5
Πελοπόννησος	34	7,4
Στερεά Ελλάδα	27	5,8
Σύνολο	462	100,0

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 2.5.2, στο σύνολο των 462 ΤΕΕ, ποσοστό 90,9% ήταν ημερήσια –χωρίς ειδικευση (90%) και ειδικής αγωγής (0,9%)– και 9,1% εσπερινά. Η κατανομή των ΤΕΕ ανά περιφέρεια και τύπο σχολείου είναι η ακόλουθη:

Πίνακας 2.5.2. ΤΕΕ ανά περιφέρεια και τύπο (2003-04)

Περιφέρεια	Σύνολο ΤΕΕ	Αριθμός και ποσοστό (%) ΤΕΕ					
		Χωρίς ειδικευση		Ειδικής αγωγής		Εσπερινά	
		N	%	N	%	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	23	21	91,3	0	0,0	2	8,7
Αττική - Πειραιάς	111	95	85,6	2	1,8	14	12,6
Βόρειο Αιγαίο	18	17	94,4	0	0,0	1	5,6
Δυτική Ελλάδα	33	29	87,9	0	0,0	4	12,1
Δυτική Μακεδονία	17	15	88,2	0	0,0	2	11,8
Ήπειρος	21	19	90,5	0	0,0	2	9,5
Θεσσαλία	42	35	83,3	2	4,8	5	11,9
Ιόνια Νησιά	11	11	100,0	0	0,0	0	0,0
Κεντρική Μακεδονία	72	65	90,3	0	0,0	7	9,7
Κρήτη	23	22	95,7	0	0,0	1	4,3
Νότιο Αιγαίο	30	30	100,0	0	0,0	0	0,0
Πελοπόννησος	34	32	94,1	0	0,0	2	5,9
Στερεά Ελλάδα	27	25	92,6	0	0,0	2	7,4
Σύνολο	462	416	90,0	4	0,9	42	9,1

Στον πίνακα 2.5.3 καταγράφεται το μέγεθος των TEE με βάση τον αριθμό των φοιτώντων μαθητών ανά περιφέρεια της χώρας.

Προκύπτει ότι το σχολικό έτος 2003-04 φοιτούσαν, κατά μέσο όρο, 244 μαθητές ανά σχολική μονάδα⁹. Το 41,3% των TEE διέθετε μέχρι 200 μαθητές, το 43,5% είχε από 201 έως 400 μαθητές, το 12,8% είχε από 401 έως 600 μαθητές και μόνον το 2,4% είχε περισσότερους από 601 μαθητές. Από την περιφερειακή κατανομή των παραπάνω στοιχείων φαίνεται ότι το Βόρειο Αιγαίο παρουσιάζει το μικρότερο αριθμό μαθητών ανά σχολική μονάδα (119 μαθητές), ενώ σχεδόν τριπλάσιο αριθμό μαθητών ανά σχολική μονάδα εμφανίζει η περιφέρεια της Αττικής και του Πειραιά (329 μαθητές) και ακολουθεί η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας (305 μαθητές).

Ως προς το μέγεθος των τμημάτων των TEE (πίνακας 2.5.4), σημειώνεται ότι αναλογούσαν, κατά μέσο όρο, 16,1 μαθητές ανά τμήμα¹⁰: σημαντικό ποσοστό των τμημάτων των TEE (74,1%) είχε 20 ή και λιγότερους μαθητές, 14,4% ήταν μεσαία τμήματα (21 έως 25 μαθητές), ενώ το 11,5% των τμημάτων ήταν μεγάλα τμήματα (26 μαθητές και άνω). Η περιφερειακή κατανομή του δείκτη «μαθητές ανά τμήμα» κυμαίνεται από 10,8 μαθητές στην περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου έως 17,9 μαθητές στην περιφέρεια της Αττικής και του Πειραιά. Επισημαίνεται ότι υψηλό ποσοστό των τμημάτων των TEE σε όλες τις περιφέρειες είχε 20 ή και λιγότερους μαθητές. Ενδεικτικά αναφέρονται οι περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου, της Δυτικής Μακεδονίας, της Στερεάς Ελλάδας και του Νοτίου Αιγαίου, όπου αντίστοιχα ποσοστά 91,4%, 85,6%, 85,4% και 85,2% των τμημάτων που λειτουργούσαν ήταν μικρότερα των 20 μαθητών.

Τα διαγράμματα 2.9 και 2.10 απεικονίζουν αντίστοιχα το μέσο αριθμό των φοιτώντων μαθητών κατά τμήμα TEE ανά περιφέρεια της χώρας και την κατανομή των τμημάτων των TEE ανά μέγεθος στο σύνολο της χώρας κατά τη σχολική χρονιά 2003-04.

---

9. Τα στοιχεία του δείκτη προέρχονται από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των φοιτώντων μαθητών σε όλους τους τύπους των δημόσιων TEE (ημερήσιων, εσπερινών, ειδικής αγωγής) με το συνολικό αριθμό των TEE (των παραπάνω τύπων) που λειτουργούσαν κατά το σχολικό έτος 2003-04.

10. Τα στοιχεία του δείκτη προέρχονται από τη διαίρεση του συνολικού αριθμού των φοιτώντων μαθητών σε όλους τους τύπους των δημοσίων TEE (ημερησίων, εσπερινών, ειδικής αγωγής) με το συνολικό αριθμό των κανονικών τμημάτων που λειτουργούσαν σε αυτά κατά το σχολικό έτος 2003-04.

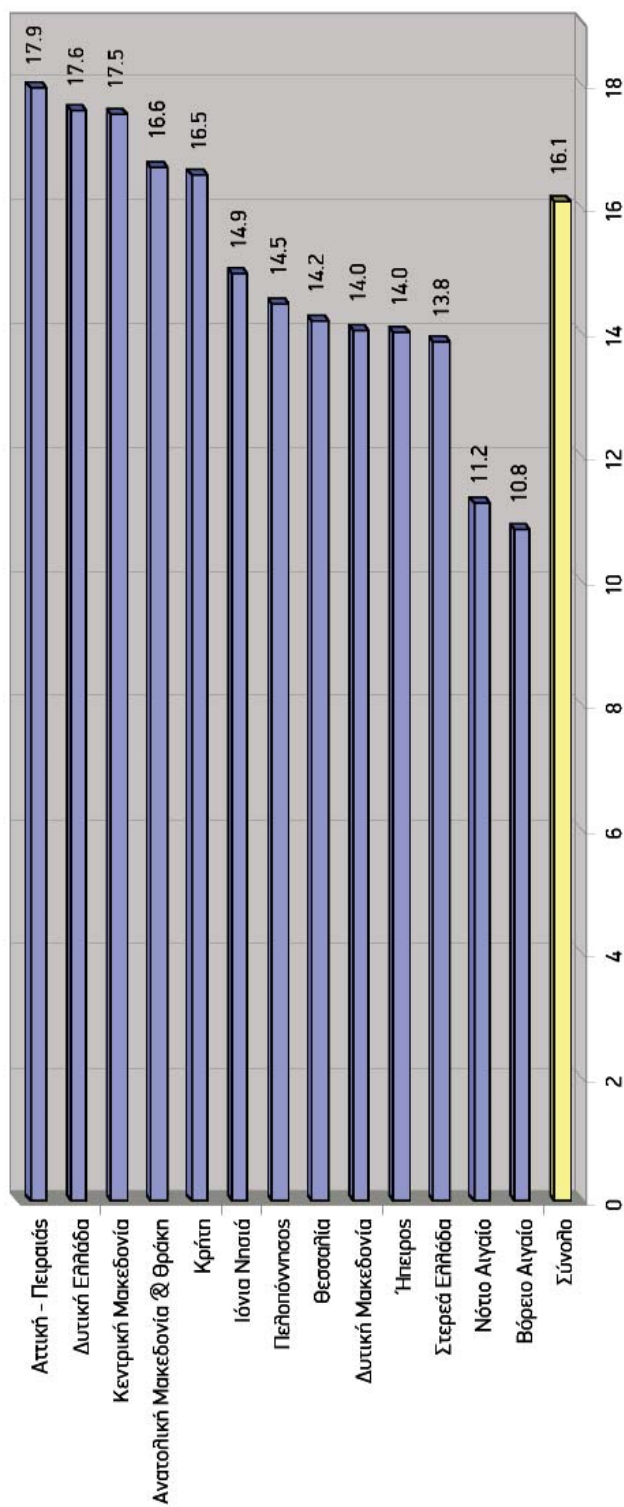
Πίνακας 2.5.3. Μέγεθος ΤΕΕ με βάση τον αριθμό των φοιτώντων μαθητών ανά περιφέρεια (2003-04)

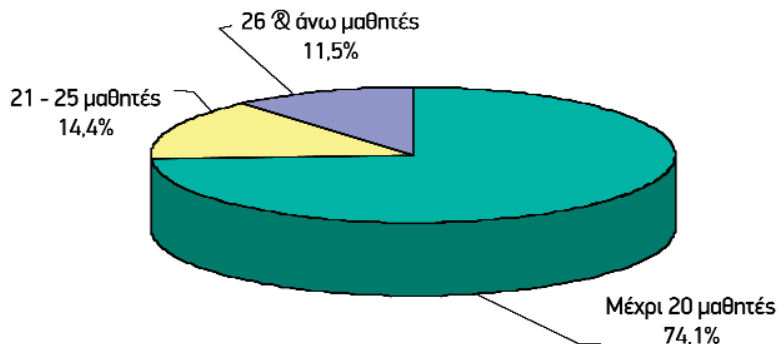
Περιφέρεια	Αριθμός ΤΕΕ	Αριθμός φοιτώντων μαθητών	Μαθητές /σχολείο	Αριθμός και ποσοστό (%) ΤΕΕ με αριθμό φοιτώντων μαθητών											
				Μέχρι 200 μαθητές		201-400 μαθητές		401-600 μαθητές				601 μαθητές και πάνω			
								N	%	N	%			N	%
				N	%	N	%	N	%	N	%				
Σύνολο	462	112921	244	191	41,3	201	43,5	59	12,8	11	2,4				
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	23	5806	252	8	34,8	11	47,8	4	17,4	0	0,0				
Αττική - Πειραιάς	111	36519	329	19	17,1	61	55,0	25	22,5	6	5,4				
Βόρειο Αιγαίο	18	2140	119	15	83,3	3	16,7	0	0,0	0	0,0				
Δυτική Ελλάδα	33	8645	262	11	33,3	16	48,5	5	15,2	1	3,0				
Δυτική Μακεδονία	17	3310	195	10	58,8	6	35,3	1	5,9	0	0,0				
Ήπειρος	21	3540	169	12	57,1	9	42,9	0	0,0	0	0,0				
Θεσσαλία	42	8345	199	19	45,2	21	50,0	2	4,8	0	0,0				
Ιόνια Νησιά	11	1851	168	6	54,5	5	45,5	0	0,0	0	0,0				
Κεντρική Μακεδονία	72	21952	305	21	29,2	32	44,4	17	23,6	2	2,8				
Κρήτη	23	6265	272	7	30,4	12	52,2	3	13,0	1	4,3				
Νότιο Αιγαίο	30	4167	139	24	80,0	4	13,3	1	3,3	1	3,3				
Πελοπόννησος	34	5536	163	23	67,6	10	29,4	1	2,9	0	0,0				
Στερεά Ελλάδα	27	4845	179	16	59,3	11	40,7	0	0,0	0	0,0				

Πίνακας 2.5.4. Μέγεθος τμημάτων ΤΕΕ ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Αριθμός τμημάτων	Αριθμός φοιτώντων μαθητών	Μαθητές/ τμήμα	Αριθμός και ποσοστό (%) τμημάτων με			
				Μέχρι 20 μαθητές		21 - 25 μαθητές	
				N	%	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	349	5806	16,6	263	75,4	31	8,9
Αττική - Πειραιάς	2036	36519	17,9	1378	67,7	396	19,4
Βόρειο Αιγαίο	198	2140	10,8	181	91,4	13	6,6
Δυτική Ελλάδα	492	8645	17,6	326	66,3	79	16,1
Δυτική Μακεδονία	236	3310	14,0	202	85,6	17	7,2
Ήπειρος	253	3540	14,0	196	77,5	27	10,7
Θεσσαλία	589	8345	14,2	496	84,2	54	9,2
Ιόνια Νησιά	124	1851	14,9	96	77,4	16	12,9
Κεντρική Μακεδονία	1254	21952	17,5	857	68,3	220	17,5
Κρήτη	379	6265	16,5	268	70,7	61	16,1
Νότιο Αιγαίο	371	4167	11,2	316	85,2	29	7,8
Πελοπόννησος	383	5536	14,5	321	83,8	30	7,8
Στερεά Ελλάδα	350	4845	13,8	299	85,4	38	10,9
Σύνολο	7014	112921	16,1	5199	74,1	1011	14,4
						804	11,5

Διάγραμμα 2.9. Μέσος αριθμός μαθητών κατά τμήμα ΤΕΕ ανά περιφέρεια (2003-04)

Διάγραμμα 2.10. Κατανομή τμημάτων ΤΕΕ ανά μέγεθος (2003-04)

2.6. Ολοήμερο Σχολείο

Το 1997 εντάσσεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση το ολοήμερο σχολείο, το οποίο εξυπηρετεί κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες και προωθεί τη δημιουργική απασχόληση των μαθητών. Λειτουργούν τα ολοήμερα νηπιαγωγεία και τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του ολοήμερου νηπιαγωγείου ακολουθεί τα ισχύοντα προγράμματα σπουδών του νηπιαγωγείου. Εφαρμόζεται από 08.00 π.μ. μέχρι 15.45 μ.μ. και κατανέμεται σε δύο νηπιαγωγούς που αναλαμβάνουν το ολοήμερο πρόγραμμα ως εξής:

- Διδακτικός χρόνος που καλύπτει η 1η νηπιαγωγός: 08.00-12.00
- Διδακτικός χρόνος που καλύπτει η 2η νηπιαγωγός: 11.45-15.45
- Χρόνος κοινής παραμονής και συνεργασίας νηπιαγωγών: 11.45-12.00.

Οι νηπιαγωγοί που αναλαμβάνουν το ολοήμερο τμήμα ακολουθούν εναλλασσόμενο ωράριο, η δε συχνότητα εναλλαγής στο ωράριο, για παιδαγωγικούς λόγους, δεν μπορεί να είναι μικρότερη της μιας εβδομάδας ούτε μεγαλύτερη του μηνός. Το ημερήσιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ενός ολοήμερου τμήματος νηπιαγωγείου είναι ενιαίο, προγραμματίζεται από κοινού και υλοποιείται από τις δύο νηπιαγωγούς του τμήματος, οι δε δραστηριότητες του προγράμματος κατανέμονται σε όλο το χρονικό διάστημα της παραμονής των παιδιών στο νηπιαγωγείο. Η ενεργητική συμμετοχή των παιδιών είναι απαραίτητη για την υλοποίηση όσων ορίζονται από τα ισχύοντα προγράμματα σπουδών του νηπιαγωγείου¹¹.

Το ολοήμερο δημοτικό σχολείο λειτουργεί σε όλες τις τάξεις μετά τη λήξη του κανονικού ωραρίου και έχει πρόγραμμα συνολικά 9 διδακτικών ωρών. Όλες

11. Υπ. Απ. 51700/Γ1/21-5-2002 (ΦΕΚ 679, τ.Β) και Εγκύκλιος Φ32.1/709/65593/Γ1/25-6-2002

οι τάξεις τελειώνουν στις 16.00. Οι τρεις επιπλέον ώρες από το ωρολόγιο πρόγραμμα ενός κοινού δημοτικού αφορούν την παροχή υποστηρικτικής βοήθειας στην Ελληνική γλώσσα και στα μαθηματικά, δηλαδή μελέτη και προετοιμασία των μαθητών για τα μαθήματα της επόμενης ημέρας, από υπεύθυνο δάσκαλο και όχι από τους γονείς. Επίσης, αφορούν την ενασχόληση των μαθητών με διδακτικά αντικείμενα και δραστηριότητες που αναβαθμίζουν το ρόλο του σχολείου, διαμορφώνουν συνθήκες ανοικτού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και ελκυστικότερης μάθησης. Το βασικό πλαίσιο του ωρολογίου προγράμματος ενός ολοήμερου τμήματος δημοτικού σχολείου περιλαμβάνει πέραν του κανονικού προγράμματος σπουδών τα παρακάτω διδακτικά αντικείμενα:

- Μελέτη-Προετοιμασία (υποχρεωτικό)
- Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση (υποχρεωτικό)
- Αγγλική Γλώσσα (υποχρεωτικό –διδάσκεται στις Γ΄, Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄ τάξεις)
- Αθλητισμός (υποχρεωτικό για τις Α΄ - Β΄ τάξεις, επιλογής για τις υπόλοιπες τάξεις)
- Εικαστικά (επιλογής)
- Θεατρική Αγωγή (επιλογής)
- Μουσική (επιλογής)
- Χορός (επιλογής)

Τα ολοήμερα τμήματα περιλαμβάνουν μέχρι 30 μαθητές (χωρίζονται όταν υπερβαίνουν τους 30). Για το χωρισμό ακολουθείται η βασική κατεύθυνση σύμφωνα με την οποία, σ' ένα ολοήμερο σχολείο με αριθμό μαθητών που παρακολουθούν το ολοήμερο πρόγραμμα από 31 έως 60, η κατανομή σε δύο τμήματα γίνεται σε τμήμα μικρών τάξεων (Α΄, Β΄, Γ΄) και σε τμήμα μεγάλων τάξεων (Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄). Το ολοήμερο τμήμα στελεχώνεται με το δάσκαλο του τμήματος (ο οποίος αναλαμβάνει την προετοιμασία και την πρόσθετη βοήθεια στη γλώσσα και στα μαθηματικά) αλλά και με εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων για τα υπόλοιπα γνωστικά αντικείμενα: Αγγλική γλώσσα, αθλητισμός, πληροφορική, εικαστικά, θεατρική αγωγή, μουσική, χορός.

Η συμμετοχή των μαθητών στο πρόγραμμα του ολοήμερου σχολείου είναι προαιρετική -γίνεται κατόπιν σχετικής αίτησης- είναι όμως υποχρεωτική η παρακολούθηση του συνολικού προγράμματος όσων έχουν δηλώσει συμμετοχή. Κεντρικές επιδιώξεις του ολοήμερου σχολείου είναι:

- να γίνει το ολοήμερο σχολείο ο χώρος όπου οι μαθητές θα αναπτύσσουν δεξιότητες γνωστικές, ερευνητικές, κατασκευαστικές, πολιτιστικές. Ταυτόχρονα θα αναπτύσσουν την προσωπικότητα, το χαρακτήρα τους, αλλά και τις γνώσεις τους, «μαθαίνοντας πώς να μαθαίνουν», «πώς να αποδέχονται τους άλλους» και «πώς να είναι υπεύθυνοι και δημιουργικοί»

- να δομήσει με «νέα» στοιχεία την εξελικτική πορεία των μαθητών, ώστε αυτοί να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τις επιταγές της σύγχρονης κοινωνίας της γνώσης

- να συμβάλει στην εξυπηρέτηση της οικογένειας του μαθητή και στην απαλλογή της από τη φροντίδα και το κόστος για αναζήτηση πρόσθετης απασχόλησης του μαθητή εκτός σχολείου
- να ευαισθητοποιήσει τους γονείς και να ενεργοποιήσει τους φορείς της τοπικής κοινωνίας, επιτυγχάνοντας «το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία», και
- να διατηρήσει το δημόσιο χαρακτήρα της εκπαίδευσης, μέσα από τη συνεργασία ολόκληρης της σχολικής κοινότητας (μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς, τοπική κοινωνία)¹².

Τα στοιχεία που ακολουθούν αφορούν τα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που λειτούργησαν ως ολοήμερα κατά το σχολικό έτος 2003-04¹³.

Ο πίνακας 2.6.1 παρουσιάζει τα ολοήμερα νηπιαγωγεία ανά περιφέρεια της χώρας. Προκύπτει ότι, στο σύνολο των 4.933 νηπιαγωγείων, 1.203 νηπιαγωγεία (ποσοστό 24,4%) λειτούργησαν ως ολοήμερα. Η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας διέθετε το μικρότερο ποσοστό ολοήμερων νηπιαγωγείων (12,2%), ενώ η περιφέρεια του Βορείου Αιγαίου το μεγαλύτερο ποσοστό (47,3%).

Πίνακας 2.6.1. Ολοήμερα νηπιαγωγεία ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Σύνολο νηπιαγωγείων	Αριθμός και ποσοστό (%) ολοήμερων νηπιαγωγείων	
		N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	309	70	22,7
Αττική-Πειραιάς	782	286	36,6
Βόρειο Αιγαίο	146	69	47,3
Δυτική Ελλάδα	433	53	12,2
Δυτική Μακεδονία	246	36	14,6
Ήπειρος	240	38	15,8
Θεσσαλία	542	88	16,2
Ιόνια Νησιά	148	41	27,7
Κεντρική Μακεδονία	913	264	28,9
Κρήτη	382	93	24,3
Νότιο Αιγαίο	171	35	20,5
Πελοπόννησος	332	70	21,1
Στερεά Ελλάδα	289	60	20,8
Σύνολο	4933	1203	24,4

12. Υπ.Απ. Φ. 20/482/95210/Γ1/9-9-2003 (ΦΕΚ 1325, τ.Β) και Εγκύκλιος Φ.50/57/26650/Γ1/17-3-2003

13. Τα στοιχεία που εμφανίζονται στην ενότητα αυτή (πίνακες 2.6.1, 2.6.2 και 2.6.3) αφορούν τα σχολεία που λειτούργησαν ως ολοήμερα κατά το σχολικό έτος 2003-04 στο 90,2% του συνόλου των σχολικών μονάδων της χώρας. Δεν προέρχονται από δεδομένα της «Αποτύπωσης», αλλά συγκεντρώθηκαν, στο πλαίσιο ανεξάρτητης έρευνας που υλοποίησε το ΚΕΕ, από τις Διευθύνσεις και τα Γραφεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ο πίνακας 2.6.2 παρέχει στοιχεία για τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία που λειτούργησαν κατά το σχολικό έτος 2003-04 ανά περιφέρεια της χώρας. Λειτούργησαν 3.034 ολοήμερα δημοτικά, ποσοστό 60,2% επί του συνόλου των δημοτικών σχολείων της χώρας. Οι περιφέρειες με τα υψηλότερα ποσοστά ολοήμερων δημοτικών σχολείων ήταν η Αττική-Πειραιάς (86,2%), το Νότιο Αιγαίο (74,4%), τα Ιόνια Νησιά (72,4%), η Κεντρική Μακεδονία (70,3%) και το Βόρειο Αιγαίο (69,4%). Το μικρότερο ποσοστό ολοήμερων δημοτικών σχολείων σημειώνεται στην περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας (34,2%). Στο σύνολο των 3.034 ολοήμερων δημοτικών λειτούργησαν 6.394 ολοήμερα τμήματα που εφάρμοσαν ολοήμερα προγράμματα.

Πίνακας 2.6.2. Ολοήμερα δημοτικά σχολεία και τμήματα ανά περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Σύνολο δημοτικών	Αριθμός και ποσοστό (%) ολοήμερων δημοτικών		Αριθμός και ποσοστό (%) ολοήμερων τμημάτων	
		N	%	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	289	173	59,9	281	4,4
Αττική-Πειραιάς	817	704	86,2	2074	32,4
Βόρειο Αιγαίο	170	118	69,4	145	2,3
Δυτική Ελλάδα	553	189	34,2	315	4,9
Δυτική Μακεδονία	241	103	42,7	212	3,3
Ήπειρος	251	128	51,0	168	2,6
Θεσσαλία	542	260	48,0	502	7,9
Ιόνια Νησιά	116	84	72,4	149	2,3
Κεντρική Μακεδονία	787	553	70,3	1293	20,2
Κρήτη	377	193	51,2	420	6,6
Νότιο Αιγαίο	195	145	74,4	268	4,2
Πελοπόννησος	384	221	57,6	316	4,9
Στερεά Ελλάδα	320	163	50,9	251	3,9
Σύνολο	5042	3034	60,2	6394	100,0

Οι μαθητές που φοιτούσαν σε ολοήμερα τμήματα δημοτικών σχολείων (πίνακας 2.6.3) ανέρχονται σε 137.545, οι οποίοι αντιπροσώπευαν το 25,5% του συνόλου των μαθητών των δημοτικών σχολείων. Η περιφέρεια της Αττικής-Πειραιά διέθετε το υψηλότερο ποσοστό μαθητών ολοήμερων τμημάτων (31,2%), ενώ η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας το χαμηλότερο ποσοστό (16,2%). Στο σύνολο των μαθητών που φοιτούσαν σε ολοήμερα τμήματα το 48,9% ήταν κορίτσια.

Πίνακας 2.6.3. Μαθητές ολοήμερων δημοτικών σχολείων
ανά περιφέρεια και φύλο (2003-04)

Περιφέρεια	Σύνολο μαθητών	Σύνολο μαθητών ολοήμερων τμημάτων		Κορίτσια	
		N	%	N	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	29536	5767	19,5	2832	49,1
Αττική-Πειραιάς	151819	47400	31,2	23361	49,3
Βόρειο Αιγαίο	12105	3367	27,8	1682	50,0
Δυτική Ελλάδα	41682	6760	16,2	3432	50,8
Δυτική Μακεδονία	18463	4237	22,9	2093	49,4
Ήπειρος	15154	3093	20,4	1488	48,1
Θεσσαλία	41107	9288	22,6	4510	48,6
Ιόνια Νησιά	13058	2945	22,6	1443	49,0
Κεντρική Μακεδονία	104550	28911	27,7	13907	48,1
Κρήτη	34194	8912	26,1	4388	49,2
Νότιο Αιγαίο	20420	4675	22,9	2273	48,6
Πελοπόννησος	32088	6798	21,2	3276	48,2
Στερεά Ελλάδα	24261	5392	22,2	2597	48,2
Σύνολο	538437	137545	25,5	67282	48,9

2.7. Εκπαίδευση Παλινοστούντων και Αλλοδαπών Μαθητών: Τάξεις Υποδοχής και Φροντιστηριακά Τμήματα

Στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και προκειμένου να υποστηριχθεί η αποτελεσματική ενσωμάτωση όρων των μαθητών σε ένα ενιαίο εκπαιδευτικό πλαίσιο ικανό να εξασφαλίσει την ισότητα ευκαιριών και την καλύτερη επιτυχία για όλους, λειτουργούν για τους παλινοστούντες και τους αλλοδαπούς μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι τάξεις υποδοχής και τα φροντιστηριακά τμήματα. Οι τάξεις υποδοχής και τα φροντιστηριακά τμήματα συγκροτούνται στα δημόσια σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με απόφαση του οικείου Νομάρχη και λειτουργούν με ευθύνη των οικείων Διευθύνσεων Εκπαίδευσης.

Στις τάξεις υποδοχής εφαρμόζεται εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και μαθησιακής προετοιμασίας 10 περίπου διδακτικών ωρών εβδομαδιαίως. Το πρόγραμμα εφαρμόζεται με παράλληλη παρακολούθηση μερικών μαθημάτων στην κανονική τάξη, όπως: φυσική αγωγή, εικαστική αγωγή, μουσική αγωγή, ξένη γλώσσα ή και άλλο μάθημα, σύμφωνα με απόφαση του συλλόγου διδασκόντων, σε συνεργασία με το σχολικό σύμβουλο. Η τάξη υποδοχής λειτουργεί εντός του σχολικού ωραρίου και η φοίτηση σε αυτήν διαρκεί μέχρι ένα διδακτικό έτος. Είναι δυνατή η ταχύτερη επανένταξη μαθητή στην κανονική τάξη έπειτα από απόφαση των εκπαιδευτικών της τάξης υπο-

δοχής και της κανονικής τάξης, αν στο τέλος του τριμήνου έχει δειχθεί ότι μπορεί απρόσκοπτα να παρακολουθήσει όλα τα μαθήματα.

Το πρόγραμμα των φροντιστηριακών τμημάτων παρακολουθείται από παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές, που είτε δεν φοίτησαν σε τάξεις υποδοχής και αντιμετωπίζουν γλωσσικές δυσκολίες είτε εντάχθηκαν στα υποστηρικτικά γι' αυτούς μέτρα και παρακολούθησαν τα σχετικά μαθήματα αλλά εξακολουθούν να δυσκολεύονται γλωσσικά κατά την ένταξή τους στην «κανονική» τάξη. Η λειτουργία των φροντιστηριακών τμημάτων πραγματοποιείται εκτός του σχολικού ωραρίου (συνήθως μετά το πέρας του κανονικού ωρολογίου προγράμματος). Στα φροντιστηριακά τμήματα παρέχεται υποστηρικτική διδασκαλία περίπου 10 διδακτικές ώρες την εβδομάδα. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση η διδασκαλία αφορά την Ελληνική γλώσσα, ενώ στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση διδάσκονται και άλλα μαθήματα στα οποία ο σύλλογος διδασκόντων κρίνει ότι οι αλλόφωνοι μαθητές αντιμετωπίζουν δυσκολίες γλωσσικές ή και μαθησιακές.

Την ευθύνη για την κατάρτιση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, την έκδοση σχολικών βιβλίων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των μαθητών που φοιτούν σε τάξεις υποδοχής και φροντιστηριακά τμήματα, καθώς και την παραγωγή κατάλληλου εποπτικού υλικού, έχουν το ΙΠΟΔΕ και το ΠΙ¹⁴.

Ο πίνακας 2.7.1 εμφανίζει τις τάξεις υποδοχής και τα φροντιστηριακά τμήματα που λειτούργησαν για παλιννοστούντες και αλλοδαπούς μαθητές κατά το σχολικό έτος 2002-03¹⁵ στα δημόσια σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Από τον πίνακα προκύπτει ότι λειτούργησαν 578 τάξεις υποδοχής σε 539 δημοτικά σχολεία, 36 τάξεις υποδοχής σε 11 γυμνάσια και 8 τάξεις υποδοχής σε 4 ενιαία λύκεια. Επιπλέον, λειτούργησαν 145 φροντιστηριακά τμήματα για μαθητές δημοτικού (σε 116 δημοτικά σχολεία), 59 φροντιστηριακά τμήματα για μαθητές γυμνασίου (σε 12 γυμνάσια) και 89 φροντιστηριακά τμήματα για μαθητές ενιαίου λύκειου (σε 3 ενιαία λύκεια).

14. Υπ. Απ. Φ10/20/Γ1/708/7-9-1999 (ΦΕΚ1789 τ.Β)

15. Κάθε έτος «Αποτύπωσης» τα στοιχεία που συγκεντρώνονται στη Βάση Δεδομένων γι' αυτήν την πληροφορία αφορούν το προηγούμενο σχολικό έτος.

Πίνακας 2.7.1. Τάξεις υποδοχής και φροντιστηριακά τμήματα ανά βαθμίδα εκπαίδευσης (2002-03)

Βαθμίδα εκπαίδευσης	Σύνολο σχολείων	Σχολεία με τάξεις υποδοχής		Τάξεις υποδοχής		Σχολεία με φροντιστηριακά τμήματα		Φροντιστηριακά τμήματα	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Δημοτικά	5416	539	10,0	578	92,9	116	2,1	145	49,5
Γυμνάσια	1881	11	0,6	36	5,8	12	0,6	59	20,1
Λύκεια	1253	4	0,3	8	1,3	3	0,2	89	30,4
Σύνολο	13984	554	4,0	622	100,0	131	0,9	293	100,0

Για την ομαλή ένταξη των τσιγγανοπαίδων στις κανονικές σχολικές τάξεις (στις τάξεις που έχουν καταταχθεί) λειτουργούν από το 1995 στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ειδικά προπαρασκευαστικά τμήματα στα οποία φοιτούν τσιγγανοπαιδες με μαθησιακές δυσκολίες λίγες ώρες την ημέρα και τις υπόλοιπες ακολουθούν το πρόγραμμα στην τάξη που ανήκουν. Στα τμήματα αυτά παρέχεται ενισχυτική διδασκαλία με διαφοροποιημένα εκπαιδευτικά προγράμματα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες αλλά και στις δυνατότητες των τσιγγάνων μαθητών¹⁶. Σύμφωνα με τα στοιχεία που είναι διαθέσιμα στη Βάση Δεδομένων της «Αποτύπωσης», κατά το σχολικό έτος 2002-03¹⁷ λειτούργησαν 75 προπαρασκευαστικά τμήματα υποδοχής αθίγγανων μαθητών σε 65 δημοτικά σχολεία και 2 αντίστοιχα τμήματα σε 2 νηπιαγωγεία της χώρας.

Τέλος, για τους παλιννοστούντες και τους αλλοδαπούς μαθητές λειτουργούν επίσης, τα «διαπολιτισμικά σχολεία», τα οποία είναι δημόσια σχολεία που ακολουθούν το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και προήλθαν από μετατροπή των πρώην σχολείων παλιννοστούντων ελληνοπαίδων κατά το σχολικό έτος 1996-97. Για να χαρακτηριστεί ένα σχολείο διαπολιτισμικό θα πρέπει ο αριθμός των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών να πλησιάζει το 45% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού. Όλοι οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στα σχολεία αυτά επιμορφώνονται και επιλέγονται με κριτήριο τις γνώσεις τους στη διαπολιτισμική εκπαίδευση και στη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας. Στα σχολεία αυτά εφαρμόζεται το επίσημο πρόγραμμα σπουδών των αντιστοιχών δημόσιων σχολείων με δυνατότητα πρόσθετων ή εναλλακτικών μαθημάτων (έτσι ώστε να ικανοποιούνται οι ιδιαίτερες εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές ή μορφωτικές ανάγκες των μαθητών), μειωμένο ωράριο των εκπαιδευτικών και μειωμένο αριθμό μαθητών ανά τάξη¹⁸.

16. Εγκύκλιοι Φ4/115/Γ1/791/18-9-2001, Φ4/127/Γ1/694/1-9-1999, Φ4/350/Γ1/1028/22-8-1995

17. Κάθε έτος «Αποτύπωσης» τα στοιχεία που συγκεντρώνονται στη Βάση Δεδομένων γι' αυτήν την πληροφορία αφορούν το προηγούμενο σχολικό έτος.

18. Ν. 2413/96

Στη Βάση Δεδομένων της «Αποτύπωσης», κατά το σχολικό έτος 2003-04, εμφανίζονται να λειτουργούν 13 δημοτικά, 7 γυμνάσια και 4 λύκεια, δηλαδή συνολικά 24 διαπολιτισμικά σχολεία.

2.8. Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Τμήματα Ένταξης

Η ειδική αγωγή απευθύνεται σε άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες – άτομα με σωματικές, διανοητικές, ψυχολογικές, συναισθηματικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες, που παρουσιάζουν σημαντική δυσκολία μάθησης και προσαρμογής.

Η εκπαιδευτική πολιτική για την ειδική αγωγή ευνοεί την ενσωμάτωση σχεδόν όλων των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα σχολεία της γενικής εκπαίδευσης –σε κανονικά ή χωριστά τμήματα– υποστηρίζοντας την εκπαιδευτική διαδικασία με το κατάλληλο εκπαιδευτικό προσωπικό, εκπαιδευτικό υλικό και εξοπλισμό. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ενότητας 3.6, τα τρία τέταρτα των μαθητών με ειδικές ανάγκες είναι ενταγμένοι στα κανονικά σχολεία και μόνον το ένα τέταρτο φοιτά σε αυτοτελή σχολεία ειδικής αγωγής.

Οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορεί να φοιτούν σε κανονική σχολική τάξη με την παράλληλη στήριξη εκπαιδευτικού ειδικής αγωγής, σε κατάλληλα οργανωμένα και στελεχωμένα τμήματα ένταξης που λειτουργούν στα κανονικά σχολεία της γενικής και τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης ή σε αυτοτελή σχολεία ειδικής αγωγής (νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια, λύκεια, ΤΕΕ). Επιπλέον, σε ειδικές περιπτώσεις, η εκπαίδευση ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες παρέχεται σε σχολεία ή τμήματα που λειτουργούν είτε ως αυτοτελή είτε ως παραρτήματα άλλων σχολείων σε νοσοκομεία, κέντρα αποκατάστασης, ιδρύματα αγωγής ανηλίκων και ιδρύματα χρονίως πασχόντων ατόμων ή και στο σπίτι με τη χρήση συστήματος τηλε-εκπαίδευσης¹⁹.

Τα στοιχεία στους πίνακες που ακολουθούν αφορούν τα αυτοτελή σχολεία ειδικής αγωγής που λειτουργήσαν κατά το σχολικό έτος 2003-04, καθώς και τα τμήματα ένταξης που λειτούργησαν κατά το σχολικό έτος 2002-03²⁰ στις σχολικές μονάδες όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης.

Από τον πίνακα 2.8.1 προκύπτει ότι το σχολικό έτος 2003-04, στο σύνολο των 14.446 σχολείων, τα 234 (ποσοστό 1,6%) ήταν σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής. Στα νηπιαγωγεία οι σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής αντιπροσώπευαν το 1% των σχολείων, στα δημοτικά το 2,4%, ενώ στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (γυμνάσια, λύκεια, ΤΕΕ) το 1,4%. Οι περιφέρειες με το μεγαλύτερο ποσοστό σχολείων ειδικής αγωγής ήταν η Αττική-Πειραιάς (ποσοστό 23,1%), η Κεντρική Μακεδονία (16,7%), η Κρήτη (9,8%) και η Δυτική Ελλάδα (9,4%).

19. Πηγή: Ιστοσελίδα Υπουργείου Παιδείας (www.ypepth.gr).

20. Κάθε έτος «Αποτύπωσης» τα στοιχεία που συγκεντρώνονται στη Βάση Δεδομένων γι' αυτήν την πληροφορία αφορούν το προηγούμενο σχολικό έτος.

Πίνακας 2.8.1. Σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής ανά βαθμίδα εκπαίδευσης και περιφέρεια (2003-04)

Περιφέρεια	Σύνολο σχολίων	Ειδικά σχολεία			Νηπιαγωγεία			Δημοτικά			Γυμνάσια - Λύκεια - ΤΕΕ		
		Ειδικά σχολεία			Σύνολο σχολίων			Ειδικά σχολεία			Σύνολο σχολίων		
		N	%	%	N	%	%	N	%	%	N	%	%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	843	15	1.8	6.4	4	1.1		8	2.7		189	3	1.6
Αττική - Πειραιάς	2730	54	2.0	23.1	13	1.4		28	3.1		923	13	1.4
Βόρειο Αιγαίο	433	9	2.1	3.8	2	1.3		5	2.9		107	2	1.9
Δυτική Επὶδα	1294	22	1.7	9.4	5	1.1		15	2.7		277	2	0.7
Δυτική Μακεδονία	623	9	1.4	3.8	3	1.2		4	1.7		131	2	1.5
Ἑπὶρος	702	17	2.4	7.3	4	1.5		10	3.7		162	3	1.9
Θεσσαλία	1410	18	1.3	7.7	3	0.5		12	2.1		287	3	1.0
Ιόνια Νησιά	368	2	0.5	0.9	0	0.0		2	1.7		93	0	0.0
Κεντρική Μακεδονία	2435	39	1.6	16.7	9	0.9		21	2.5		565	9	1.6
Κρήτη	1020	23	2.3	9.8	8	1.9		10	2.5		199	5	2.5
Νότιο Αιγαίο	587	6	1.0	2.6	0	0.0		5	2.5		175	1	0.6
Πελοπόννησος	1014	11	1.1	4.7	0	0.0		5	1.2		247	6	2.4
Στερεά Επὶδα	987	9	0.9	3.8	2	0.6		7	1.8		241	0	0.0
Σύνολο	14446	234	1.6	100.0	53	1.0		132	2.4		3596	49	1.4

Ο πίνακας 2.8.2 παρουσιάζει τα τμήματα ένταξης για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, που λειτούργησαν στα κανονικά σχολεία όλων των βαθμίδων κατά το σχολικό έτος 2002–03. Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα, στο 4,1% των σχολείων όλων των βαθμίδων (εκτός των ΤΕΕ) λειτούργησαν τμήματα ένταξης, με υψηλότερο το αντίστοιχο ποσοστό των δημοτικών σχολείων (9,8%). Ο μέσος όρος τμημάτων ένταξης ανά σχολική μονάδα που διέθετε τέτοια τμήματα είναι 1 για τα νηπιαγωγεία και για τα δημοτικά, 2,4 για τα γυμνάσια και 4,7 για τα λύκεια.

Πίνακας 2.8.2. Τμήματα ένταξης ανά βαθμίδα εκπαίδευσης (2002-03)

Βαθμίδα εκπαίδευσης	Σύνολο σχολείων	Αριθμός και ποσοστό (%) σχολείων με τμήματα ένταξης		Αριθμός τμημάτων ένταξης	Μέσος αριθμός τμημάτων ένταξης ανά σχολείο
		N	%		
Νηπιαγωγεία	5434	24	0,4	24	1,0
Δημοτικά	5416	529	9,8	552	1,0
Γυμνάσια	1881	18	1,0	43	2,4
Λύκεια	1253	3	0,2	14	4,7
Σύνολο*	13984	574	4,1	633	1,1

* στο σύνολο δε συμπεριλαμβάνονται τα 462 ΤΕΕ στα οποία δεν καταγράφηκαν τμήματα ένταξης

2.9. Σχολικές Μονάδες: Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών

Στο δημοτικό σχολείο διδάσκεται ως ξένη γλώσσα η Αγγλική από την Γ' τάξη, τόσο στο κανονικό όσο και στο ολοήμερο πρόγραμμα του δημοτικού σχολείου. Η Αγγλική γλώσσα διδάσκεται υποχρεωτικά σε όλα τα τετραθέσια και μεγαλύτερα δημοτικά σχολεία ή και σε δημοτικά μικρότερης οργανικότητας εφόσον υπάρχει διαθέσιμο το απαραίτητο διδακτικό προσωπικό²¹.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της «Αποτύπωσης» (πίνακας 2.9.1), κατά το σχολικό έτος 2003–04, η Αγγλική διδασκόταν ως ξένη γλώσσα στο 63,1 % των δημοτικών σχολείων. Στη Βάση Δεδομένων της «Αποτύπωσης» καταγράφονται, επίσης, 8 δημοτικά στα οποία διδασκόταν ως ξένη γλώσσα η Γαλλική και 3 δημοτικά στα οποία διδασκόταν ως ξένη γλώσσα η Γερμανική.

21. ΦΕΚ1325/16-9-2003 τ.Β' και Π.Δ.349/92

Πίνακας 2.9.1. Διδασκαλία ξένης γλώσσας στα δημοτικά σχολεία (2003-04)

Ξένη Γλώσσα	Αριθμός και ποσοστό (%) δημοτικών	
	N	%*
Αγγλικά	3420	63,1

* επί του συνόλου των 5.416 δημοτικών σχολείων

Σχετικά με τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών στο γυμνάσιο, διδάσκονται υποχρεωτικά δύο ξένες γλώσσες: ως 1η ξένη γλώσσα διδάσκεται η Αγγλική και ως 2η η Γαλλική ή η Γερμανική. Η Γερμανική διδάσκεται εφόσον έχει οριστεί ως 2η ξένη γλώσσα του γυμνασίου, είτε διδάσκεται παράλληλα με τη Γαλλική σύμφωνα με τις ισχύουσες Υπουργικές Αποφάσεις του ΥΠΕΠΘ. Στα εσπερινά γυμνάσια διδάσκεται ως ξένη γλώσσα μόνο η Αγγλική²².

Από τα στοιχεία του πίνακα 2.9.2 προκύπτει ότι, κατά το σχολικό έτος 2003-04, η Αγγλική διδασκόταν ως 1η ξένη γλώσσα στο 97,8% των γυμνασίων. Ως 2η ξένη γλώσσα διδασκόταν η Γαλλική στο 86,2% των γυμνασίων και η Γερμανική στο 54,7%. Εμφανίζονται 30 γυμνάσια (ποσοστό 1,6%) στα οποία οι μαθητές δεν παρακολούθησαν καμία ξένη γλώσσα, 123 γυμνάσια (ποσοστό 6,5%) στα οποία διδασκόταν μία ξένη γλώσσα (Αγγλική ή Γαλλική ή Γερμανική), 816 γυμνάσια (ποσοστό 43,4%) στα οποία διδάσκονταν δύο ξένες γλώσσες (Αγγλική και Γαλλική ή Αγγλική και Γερμανική ή Γαλλική και Γερμανική) και 912 γυμνάσια (ποσοστό 48,5%) στα οποία διδάσκονταν και οι τρεις ξένες γλώσσες.

Πίνακας 2.9.2.: Διδασκαλία ξένης γλώσσας στα γυμνάσια (2003-04)

Ξένη Γλώσσα	Αριθμός και ποσοστό (%) γυμνασίων	
	N	%*
Πρώτη		
Αγγλικά	1839	97,8
Δεύτερη		
Γαλλικά	1622	86,2
Γερμανικά	1028	54,7

* επί του συνόλου των 1.881 γυμνασίων

Σχετικά με τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών στο ενιαίο λύκειο, οι μαθητές επιλέγουν ως μάθημα γενικής παιδείας στην Α' λύκειου να διδάσκονται μια ξένη γλώσσα μεταξύ των Αγγλικών-Γαλλικών-Γερμανικών που έχουν διδαχθεί

22. ΦΕΚ65/2-5-1997 τ.Α', ΦΕΚ113/6-7-1994 τ.Α', ΦΕΚ 215/19-10-1995 τ.Α'

στο γυμνάσιο. Τη γλώσσα αυτή υποχρεούνται να διδάσκονται και στις επόμενες τάξεις του λυκείου. Ως μάθημα επιλογής οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν να παρακολουθούν μια δεύτερη ξένη γλώσσα μεταξύ Αγγλικών-Γαλλικών-Γερμανικών²³.

Από τον πίνακα 2.9.3 φαίνεται ότι, κατά το σχολικό έτος 2003-04, στη συντριπτική πλειονότητα των λυκείων διδασκόταν ως 1η ξένη γλώσσα η Αγγλική (σε 1201 λύκεια, ποσοστό 95,8%), σε 133 λύκεια (ποσοστό 10,6%) η Γαλλική, ενώ μόνον σε 18 λύκεια (ποσοστό 1,4%) η Γερμανική. Ως γλώσσα επιλογής διδασκόταν η Γαλλική στο 38,2% των λυκείων, η Γερμανική στο 12,9% και η Αγγλική στο 2,6% των λυκείων. Αξίζει να σημειωθεί ότι η διδασκαλία μόνο μιας ξένης γλώσσας (Αγγλική ή Γαλλική ή Γερμανική) καταγράφεται σε 603 λύκεια (ποσοστό 48,1%), δύο ξένες γλώσσες (η Αγγλική και η Γαλλική ή η Αγγλική και η Γερμανική ή η Γαλλική και η Γερμανική) διδάσκονταν σε 548 λύκεια (ποσοστό 43,7%), ενώ σε 102 λύκεια (ποσοστό 8,1%) διδάσκονταν και οι τρεις ξένες γλώσσες.

Πίνακας 2.9.3.: Διδασκαλία ξένης γλώσσας στα ενιαία λύκεια (2003-04)

Ξένη Γλώσσα	Αριθμός και ποσοστό (%) λυκείων	
	N	%*
Πρώτη		
Αγγλικά	1201	95,8
Γαλλικά	133	10,6
Γερμανικά	18	1,4
Επιλογής		
Αγγλικά	33	2,6
Γαλλικά	479	38,2
Γερμανικά	162	12,9

* επί του συνόλου των 1.253 ενιαίων λυκείων

Οι μαθητές των ΤΕΕ διδάσκονται ως μάθημα γενικής παιδείας γενικά Αγγλικά ή Γαλλικά για τον τομέα της αισθητικής-κομμωτικής. Επίσης διδάσκονται ως ξένη γλώσσα ειδικότητας Αγγλικά αλλά και Γαλλικά ή Γερμανικά στον τομέα οικονομίας και διοίκησης (ειδικότητα ξενοδοχειακών επιχειρήσεων) και Γαλλική ορολογία στον τομέα αισθητικής-κομμωτικής (ειδικότητα κομμωτικής τέχνης)²⁴.

Η διδασκαλία των ξένων γλωσσών στα ΤΕΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία της «Αποτύπωσης» για το σχολικό έτος 2003-04 (πίνακας 2.9.4), παρουσιάζει την

23. Υπ. Απ. Γ2/4685/7-9-2001

24. ΦΕΚ 533/5-5-2003, τ.Β΄

ακόλουθη ποσοστιαία αναλογία: η Αγγλική διδασκόταν στο 99,1% των ΤΕΕ, η Γαλλική στο 29% και η Γερμανική στο 8,7%. Επισημαίνεται ότι μία ξένη γλώσσα (η Αγγλική ή η Γαλλική ή η Γερμανική) διδασκόταν σε 296 ΤΕΕ (ποσοστό 64,1%), δύο ξένες γλώσσες (η Αγγλική και η Γαλλική ή η Αγγλική και η Γερμανική ή η Γαλλική και η Γερμανική) διδάσκονταν σε 159 σχολεία (ποσοστό 34,4%) και σε 6 ΤΕΕ (ποσοστό 1,3%) διδάσκονταν και οι τρεις ξένες γλώσσες. Εμφανίζεται, τέλος, 1 ΤΕΕ ειδικής αγωγής στο οποίο δεν διδάχτηκε ξένη γλώσσα.

Πίνακας 2.9.4.: Διδασκαλία ξένης γλώσσας στα ΤΕΕ (2003-04)

Ξένη Γλώσσα	Αριθμός και ποσοστό (%) ΤΕΕ	
	N	%*
Αγγλικά	458	99,1
Γαλλικά	134	29,0
Γερμανικά	40	8,7

* επί του συνόλου των 462 ΤΕΕ

Συμπερασματικά, σε σχέση με τη διδασκαλία ξένων γλωσσών στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το σχολικό έτος 2003-04 (πίνακες 2.9.5 και 2.9.6), επισημαίνεται ότι:

Στη συντριπτική πλειονότητα των σχολείων διδασκόταν ως ξένη γλώσσα η Αγγλική (μέσο ποσοστό 98,2%), το αντίστοιχο ποσοστό σχολείων στο οποίο διδασκόταν η Γαλλική ήταν 65,9%, ενώ η διδασκαλία της Γερμανικής καταγράφεται στο μικρότερο συγκριτικά ποσοστό σχολείων (μέσο ποσοστό 34,7%).

Σε αρκετά μεγάλο αριθμό σχολείων (μέσο ποσοστό 28,4%) διδασκόταν μόνο μία ξένη γλώσσα και τα σχολεία αυτά ήταν στη μεγάλη πλειονότητά τους λύκεια (48,1% του συνόλου των λυκείων) και ΤΕΕ (64,1% του συνόλου των ΤΕΕ). Στα υπόλοιπα σχολεία διδάσκονταν δύο (μέσο ποσοστό 42,4%) ή και τρεις ξένες γλώσσες (μέσο ποσοστό 28,4%) με τα γυμνάσια να υπερέχουν σημαντικά έναντι των σχολείων των υπολοίπων βαθμίδων ως προς τη διδασκαλία τριών ξένων γλωσσών (48,5% των γυμνασίων, 8,1% των λυκείων και 1,3% των ΤΕΕ). Εμφανίζονται, τέλος, 31 σχολεία (30 γυμνάσια και 1 ΤΕΕ) στα οποία δεν διδασκόταν καμία ξένη γλώσσα.

Πίνακας 2.9.5.: Διδασκαλία ξένης γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (2003-04) (συγκεντρωτικός πίνακας)

Ξένη Γλώσσα	Αριθμός και ποσοστό (%) σχολείων							
	Σύνολο		Γυμνάσια		Λύκεια		ΤΕΕ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Αγγλικά	3531	98,2	1839	97,8	1234	98,5	458	99,1
Γαλλικά	2368	65,9	1622	86,2	612	48,8	134	29,0
Γερμανικά	1248	34,7	1028	54,7	180	14,4	40	8,7

Πίνακας 2.9.6.: Διδασκαλία ξένης γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (2003-04) (συγκεντρωτικός πίνακας)

Ξένη Γλώσσα	Αριθμός και ποσοστό (%) σχολείων							
	Σύνολο		Γυμνάσια		Λύκεια		ΤΕΕ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Καμία	31	0,9	30	1,6	0	0,0	1	0,2
Μία	1022	28,4	123	6,5	603	48,1	296	64,1
Δύο	1523	42,4	816	43,4	548	43,7	159	34,4
Τρεις	1020	28,4	912	48,5	102	8,1	6	1,3
Σύνολο	3596	100,0	1881	100,0	1253	100,0	462	100,0

2.10. Ανασκόπηση Κεφαλαίου

Στο σύνολο των 14.446 δημόσιων σχολικών μονάδων που λειτούργησαν το σχολικό έτος 2003-04, ποσοστό 37,6% ήταν νηπιαγωγεία, 37,5% δημοτικά, 13% γυμνάσια, 8,7% ενιαία λύκεια και 3,2% ΤΕΕ.

Η πλειονότητα των σχολείων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (43,3% των νηπιαγωγείων και 49% των δημοτικών) βρισκόταν σε αγροτικές περιοχές, ποσοστό 40,2% των νηπιαγωγείων και 37,1% των δημοτικών σε αστικές, ενώ σε ημιαστικές το 16,5% και το 13,9% των νηπιαγωγείων και των δημοτικών αντίστοιχα. Τα νηπιαγωγεία ήταν κυρίως μονοθέσια (48,4%) και διθέσια (48,3%) και μόνον το 3,3% ήταν τριθέσια ή μεγαλύτερα νηπιαγωγεία. Στα δημοτικά σχολεία, πολυπληθέστερες ήταν οι κατηγορίες των εξαθέσιων (23,6%) και δωδεκαθέσιων (20,1%) σχολείων, καθώς και εκείνη των ολιγοθέσιων σχολείων (μονοθέσια, διθέσια και τριθέσια), τα οποία αντιπροσώπευαν στο σύνολό τους το 36,6% του συνόλου των δημοτικών. Όσον αφορά το θεσμό του ολοήμερου σχολείου, κατά το σχολικό έτος 2003-04 λειτουργούσαν ως ολοήμερα 1.203 νηπια-

γωγεία (24,4% επί του συνόλου των νηπιαγωγείων) και 3.034 δημοτικά (60,2% επί του συνόλου των δημοτικών). Οι μαθητές που φοιτούσαν σε ολοήμερα τμήματα δημοτικών σχολείων αντιπροσώπευαν το 25,5% του συνόλου των μαθητών των δημοτικών σχολείων.

Τα ημερήσια γυμνάσια ανέρχονταν στο 96% του συνόλου των γυμνασίων και τα εσπερινά στο 4%. Από τα ημερήσια γυμνάσια το 91,1% λειτούργουσε ως γενικής κατεύθυνσης, το 3% διέθετε τμήματα αθλητικής διευκόλυνσης, το 2,1% ήταν γυμνάσια ειδικής αγωγής, το 1,8% ήταν μουσικά γυμνάσια, το 1,3% πειραματικά, το 4‰ διαπολιτισμικά και το 3‰ εκκλησιαστικά.

Τα ημερήσια ενιαία λύκεια αποτελούσαν το 95% του συνόλου, ενώ τα εσπερινά το 5%. Εκτός από τα ενιαία λύκεια γενικής κατεύθυνσης που αντιπροσώπευαν το 93,2% των ημερησίων ενιαίων λυκείων, λειτούργούσαν επίσης μουσικά (2,1%), πειραματικά (1,6%), εκκλησιαστικά (1,3%), λύκεια με τμήματα αθλητικής διευκόλυνσης (8‰), ειδικής αγωγής (6‰) και διαπολιτισμικά λύκεια (3‰).

Αντίστοιχα, στο σύνολο των 462 ΤΕΕ, ποσοστό 90,9% ήταν ημερήσια –χωρίς ειδίκευση (90%) και ειδικής αγωγής (0,9%)– και 9,1% εσπερινά.

Στη μεγάλη πλειονότητά τους τα σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης ήταν, ως προς το μέγεθός τους, μικρά σχολεία. Ο μέσος αριθμός μαθητών ανά σχολική μονάδα στα νηπιαγωγεία ήταν 24 μαθητές, στα δημοτικά 107 μαθητές, στα γυμνάσια 165 μαθητές, στα λύκεια 180 μαθητές και στα ΤΕΕ 244 μαθητές. Ειδικότερα, στη μικρότερη ως προς το μέγεθος κατηγορία σχολείων σε κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης ανήκε αντίστοιχα το 84,4% των νηπιαγωγείων (διέθετε λιγότερους από 40 μαθητές), το 60,7% των δημοτικών (με λιγότερους από 120 μαθητές), το 62,2% των γυμνασίων και το 59,1% των λυκείων (μέχρι 200 μαθητές). Τα ΤΕΕ ήταν τα μεγαλύτερα συγκριτικά με τα σχολεία των υπόλοιπων βαθμίδων –το 41,3% διέθετε μέχρι 200 μαθητές, από 201 έως 400 μαθητές το 43,5%, ενώ περισσότερους από 401 μαθητές είχε το 15,2%.

Το μέγεθος ενός τμήματος διδασκαλίας θεωρείται παράγοντας που επηρεάζει την πρόσβαση των μαθητών στους πόρους διδασκαλίας και προσδιορίζει σημαντικά την ποιότητα της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του ΟΟΣΑ²⁵, το έτος 2002, ο μέσος όρος «μαθητών ανά τμήμα» στο σύνολο των χωρών του ΟΟΣΑ ήταν 22 μαθητές στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ στα γυμνάσια ανερχόταν στους 24 μαθητές. Οι αντίστοιχες τιμές για την Ελλάδα ήταν 17 και 23 περίπου μαθητές –τιμές που τοποθετούσαν την Ελλάδα στην ομάδα χωρών του ΟΟΣΑ με τη χαμηλότερη τιμή του δείκτη, κυρίως όσον αφορά την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της «Αποτύπωσης», για το σχολικό έτος 2003-04 η τιμή του δείκτη «μαθητές ανά τμήμα» στην Ελλάδα καταγράφεται ιδιαίτερα

25. Πηγή: *Education at a Glance*, OECD 2004.

ευνοϊκή, με την πλειονότητα των τμημάτων που λειτούργησαν να είναι μικρά τμήματα. Ο μέσος αριθμός μαθητών ανά τμήμα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ήταν 14,8 (15,7 στα νηπιαγωγεία και 14,7 στα δημοτικά), ενώ φαίνεται να αυξάνει κατά 6,9 μαθητές ανάμεσα στην πρωτοβάθμια και τον α΄ κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (21,7 μαθητές ανά τμήμα στα γυμνάσια). Στο σύνολο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης φοιτούσαν κατά μέσο όρο 20,6 μαθητές ανά τμήμα με χαμηλότερη την αντίστοιχη τιμή στα ΤΕΕ (21,7 μαθητές στα γυμνάσια, 22,1 μαθητές στα λύκεια και 16,1 μαθητές στα ΤΕΕ). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι: το 78,5% και 72,2% των τμημάτων των νηπιαγωγείων και των δημοτικών αντίστοιχα είχαν μέχρι 20 μαθητές· το 34,7% των τμημάτων των γυμνασίων είχε λιγότερους από 20 μαθητές, ενώ το 43,3% διέθετε από 21 έως 25 μαθητές· το 31,9% των τμημάτων των λύκείων είχε μέχρι 20 μαθητές και το 43,9% από 21 έως 25 μαθητές· περισσότερα από τα 2/3 των τμημάτων των ΤΕΕ (74,1%) είχαν 20 ή και λιγότερους μαθητές.

Για την αποτελεσματική ενσωμάτωση των παλινοστώντων και αλλοδαπών μαθητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα λειτουργούν τα σχολεία διαπολιτισμικής εκπαίδευσης ως αυτοτελείς σχολικές μονάδες, καθώς και οι τάξεις υποδοχής και τα φροντιστηριακά τμήματα τα οποία συγκροτούνται στα δημόσια σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και υποστηρίζουν την επανένταξη των μαθητών στις κανονικές σχολικές τάξεις. Στη Βάση Δεδομένων της «Αποτύπωσης» εμφανίζονται να λειτουργούν το σχολικό έτος 2003-04 συνολικά 24 διαπολιτισμικά σχολεία (13 δημοτικά, 7 γυμνάσια και 4 λύκεια). Οι τάξεις υποδοχής και τα φροντιστηριακά τμήματα που λειτούργησαν το σχολικό έτος 2002-03²⁶ στα δημόσια σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ήταν: 578 τάξεις υποδοχής σε 539 δημοτικά σχολεία, 36 τάξεις υποδοχής σε 11 γυμνάσια και 8 τάξεις υποδοχής σε 4 ενιαία λύκεια. Επιπλέον, λειτούργησαν 145 φροντιστηριακά τμήματα σε 116 δημοτικά σχολεία, 59 φροντιστηριακά τμήματα σε 12 γυμνάσια και 89 φροντιστηριακά τμήματα σε 3 ενιαία λύκεια. Τέλος, λειτούργησαν 75 προπαρασκευαστικά τμήματα υποδοχής αθίγγων μαθητών σε 65 δημοτικά σχολεία και 2 αντίστοιχα τμήματα σε 2 νηπιαγωγεία της χώρας.

Ομοίως, για την εκπαίδευση μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες λειτούργησαν τα αυτοτελή σχολεία ειδικής αγωγής, τα οποία ανέρχονταν κατά το σχολικό έτος 2003-04 στο 1,6% του συνόλου των σχολικών μονάδων της χώρας. Στα νηπιαγωγεία τα σχολεία ειδικής αγωγής αντιπροσώπευαν το 1% των σχολείων, στα δημοτικά το 2,4%, ενώ στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (γυμνάσια, λύκεια, ΤΕΕ) το 1,4%. Επίσης, στο 4,1% των κανονικών σχολείων όλων των

---

26. Κάθε έτος «Αποτύπωσης» τα στοιχεία που συγκεντρώνονται στη Βάση Δεδομένων για αυτήν την πληροφορία αφορούν το προηγούμενο σχολικό έτος.

βαθμίδων εκπαίδευσης (εκτός των ΤΕΕ) το σχολικό έτος 2002-03²⁷ λειτούργησαν τμήματα ένταξης για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με υψηλότερο το αντίστοιχο ποσοστό των δημοτικών σχολείων (9,8%).

Τέλος, σε σχέση με τη διδασκαλία ξένων γλωσσών στα σχολεία της δημοσίας εκπαίδευσης κατά το σχολικό έτος 2003-04 επισημαίνεται ότι:

Το ποσοστό των δημοτικών σχολείων στα οποία διδάχτηκε ξένη γλώσσα ανέρχεται στο 63,3% και η Αγγλική ήταν η κατεξοχήν διδασκόμενη ξένη γλώσσα (διδάχτηκε στο 63,1% των δημοτικών).

Σχεδόν σε κάθε σχολείο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διδασκόταν τουλάχιστον μια ξένη γλώσσα. Εμφανίζονται όμως 31 σχολεία, στο σύνολο των 3.596 σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (0,9%), στα οποία δε διδασκόταν καμία ξένη γλώσσα. Σε αρκετά μεγάλο ποσοστό λυκείων (48,1%) και ΤΕΕ (64,1%) διδασκόταν μόνο μία ξένη γλώσσα, ενώ περίπου στο ½ των γυμνασίων διδάσκονταν και οι τρεις ξένες γλώσσες. Εκτός από την Αγγλική που διδασκόταν ως ξένη γλώσσα στη συντριπτική πλειονότητα των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (μέσο ποσοστό 98,2% των σχολείων), η Γαλλική κατείχε τη δεύτερη θέση με το αντίστοιχο ποσοστό να ανέρχεται στο 65,9%, ενώ η διδασκαλία της Γερμανικής καταγράφεται στο μικρότερο συγκριτικά αριθμό σχολείων (34,7%).

---

27. Κάθε έτος «Αποτύπωσης» τα στοιχεία που συγκεντρώνονται στη Βάση Δεδομένων για αυτήν την πληροφορία αφορούν το προηγούμενο σχολικό έτος.

